

**Roman Jagielski
Przemysław Rybicki
Piotr Salamonik**

**METODYKA PROWADZENIA ZAJĘĆ
Z ZAKRESU STRZELAŃ POLICYJNYCH**

**Słupsk 2020
Szkola Policji w Słupsku**

Publikacja stanowi materiał dydaktyczny opracowany w Szkole Policji w Słupsku do użytku wewnętrznego Policji. Materiał może być kopiowany przez policjantów przygotowujących się do realizacji zadań służbowych, nie wolno go wykorzystywać w innych celach lub dla innych podmiotów zewnętrznych bez zgody Wydawcy.

Według stanu prawnego na 25 maja 2020 r.

Redakcja tekstu i redakcja techniczna: *Grażyna Szot*
Projekt okładki: *Marcin Jedynak*

Wydanie VII, poprawione

Szkoła Policji w Słupsku
76–200 Słupsk, ul. Kilińskiego 42
www.slupsk.szkolapolicji.gov.pl
e-mail: spslupsk@sp.slupsk.policja.gov.pl
Słupsk 2020

Spis treści

Wstęp	5
1. Wybrane pojęcia dydaktyczne	7
2. Zasady kształcenia	9
3. Wybrane metody kształcenia	18
4. Środki dydaktyczne w realizacji szkolenia strzeleckiego	26
5. Struktura zajęć szkoleniowych	28
6. Zasady budowy i sporządzania konspektu do zajęć	30
7. Przepisy resortowe regulujące ocenianie	48
8. Elementy składowe oceniania policjantów w szkoleniu strzeleckim	51
9. Dokumentowanie ocen w szkoleniu strzeleckim	52
10. Sytuacje wymagające od instruktora opisowej oceny uczestnika szkolenia w postaci notatki służbowej	60
Bibliografia	62

Wstęp

Materiał zebrany w tym opracowaniu dotyczy zagadnień związanych z metodyką prowadzenia zajęć z zakresu strzelań policyjnych. Przeznaczony jest przede wszystkim dla słuchaczy kursu specjalistycznego dla instruktorów strzelań policyjnych – głównie ze względu na przydatność podczas realizacji zajęć oraz przygotowanie się do zaliczeń, sprawdzianów i egzaminów. Może także służyć pomocą absolwentom tego szkolenia, zobowiązanym do całorocznego uczestniczenia w procesie doskonalenia zawodowego policjantów w zakresie wyszkolenia strzeleckiego w jednostce terenowej Policji.

Przekazane informacje pozwolą:

- a) zapoznać się z wiedzą z zakresu metodyki szkolenia strzeleckiego policjantów, a w szczególności z:
 - wybranych pojęć dydaktycznych,
 - zasad kształcenia,
 - metod nauczania,
 - środków dydaktycznych,
 - struktury zajęć szkoleniowych,
 - zasad budowy i sporządzania konspektów,oraz usystematyzować ją,
- b) zapoznać się z wiedzą z zakresu oceniania stosowanego w szkoleniu strzeleckim policjantów, a w szczególności z:
 - przepisami resortowymi regulującymi ocenianie,
 - elementami składowymi oceniania policjantów w szkoleniu strzeleckim,
 - dokumentowaniem ocen w szkoleniu strzeleckim,
 - sytuacjami wymagającymi od instruktora opisowej oceny uczestnika szkolenia strzeleckiego,oraz usystematyzować ją.

Wyżej wymienione zagadnienia do tej pory pojawiały się w różnych materiałach źródłowych. Niniejsze opracowanie jest próbą ich zebrania w celu ułatwienia wykorzystania i analizowania ważnych aspektów szkolenia strzeleckiego policjantów z punktu widzenia osoby odpowiedzialnej za jego realizację. Należy je traktować jako propozycję pewnych rozwiązań opartych na wieloletnich doświadczeniach autorów związanych z realizacją procesu szkolenia i doskonalenia strzeleckiego policjantów.

1. Wybrane pojęcia dydaktyczne

DYDAKTYKA

Pojęcie „dydaktyka” wywodzi się z greckiego źródła: rzeczownika *didaskaleion* (szkoła, klasa szkolna, klasa), czasownika *didasko* (nauczać, pouczać, uczyć się) oraz przymiotnika *didaktikos* (wyuczony, wykształcony)¹.

Kupisiewicz uważa, że nie było i nie ma do tej pory jednakowej i powszechnie zaakceptowanej przez środowisko naukowe definicji określającej pojęcie dydaktyki². *Słownik pedagogiczny* jego autorstwa oraz M. Kupisiewicz określa dydaktykę jako „naukę o uczeniu, nauczaniu i uczeniu się lub krócej o kształceniu”³. Powyższą definicję autor rozwija i określa jako „system poprawnie uzasadnionych twierdzeń, hipotez i prawidłowości rządzących procesem nauczania i uczenia się (lub krócej – kształcenia) oraz metod, form organizacyjnych i środków pomocnych w wywołaniu u uczniów zamierzonych i względnie trwałych zmian”⁴.

Okoń zalicza dydaktykę do podstawowych nauk pedagogicznych i określa, że „jest nauką o kształceniu i samokształceniu, ich celach i treści oraz metodach, środkach i organizacji”⁵. Według autora powyższe procesy zachodzą w różnych sytuacjach życia codziennego człowieka, zaczynając od rodziny, poprzez zakłady pracy i różnego typu organizacje⁶.

Bereźnicki uważa, że „wśród polskich dydaktyków przeważa pogląd, że dydaktyka winna mieć wymiar nauczający, jak i wychowujący, czyli winna również służyć rozwojowi całej osobowości wychowanków”⁷.

METODYKA NAUCZANIA

Według W. Okonia metodyka nauczania jest to „dyscyplina praktyczna zajmująca się metodami nauczania wybranych treści, najczęściej różnych przedmiotów nauki szkolnej (...). Metodyka nauczania sprowadza się do poszukiwania dróg (sposobów) racjonalnego działania przez możliwie dokładną analizę treści przedmiotowych oraz oparte na doświadczeniu nauczycielskim rozpoznanie metod i środków umożliwiających uczniom opanowanie tych treści”⁸.

PROCES DYDAKTYCZNY

Proces dydaktyczny jest to „układ świadomych i systematycznych czynności zmierzających do umożliwienia dzieciom i młodzieży pozyskania wiado-

¹ Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka*, Kraków 2012, s. 27.

² Tamże.

³ Cz. Kupisiewicz, M. Kupisiewicz, *Słownik pedagogiczny*, Warszawa 2009, s. 35.

⁴ Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka*, dz. cyt., s. 28.

⁵ W. Okoń, *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Warszawa 1996, s. 55.

⁶ Tamże.

⁷ F. Bereźnicki, *Dydaktyka kształcenia ogólnego*, Kraków 2001, s. 15.

⁸ W. Okoń, *Nowy słownik pedagogiczny*, Warszawa 2004, s. 247.

mości i umiejętności”⁹. Kupisiewicz w procesie dydaktycznym wyróżnia następujące elementy:

- a) uczenie się,
- b) nauczanie,
- c) uczenie,
- d) kształcenie,
- e) samokształcenie,
- f) wychowanie.

Uczenie się – „proces zamierzonego nabywania przez uczący się podmiot wiedzy (wiadomości, umiejętności i nawyków) oraz sprawności, dokonujący się w toku bezpośredniego i pośredniego poznania rzeczywistości”¹⁰.

Nauczanie – „o nauczaniu podobnie jak o uczeniu mówimy zarówno wtedy, gdy występuje ono w postaci czynności okazjonalnych i przypadkowych, jak i wówczas gdy staje się systematycznym, długotrwałym, planowym i bezpośrednim **kierowaniem** procesem uczenia się”¹¹. Autor tego stwierdzenia uważa także, że „jednolitą całość tworzą nie tylko czynności uczenia, to znaczy tworzenia warunków sprzyjających opanowywaniu przez uczniów określonego zespołu wiedzy i sprawności, lecz również elementy **kontroli**, dzięki której warunki te mogą być racjonalnie wykorzystane”¹².

Uczenie – „nie jest na ogół procesem, lecz jednorazowym aktem umożliwiającym zainteresowanej osobie uzyskanie określonej wiadomości, a niekiedy także umiejętności. Ta czynność w przeciwieństwie do nauczania jest jednak pozbawiona kontroli ze strony informatora, w związku z czym nie gwarantuje pożądaných efektów”¹³.

Kształcenie – jest odpowiednikiem terminu nauczanie – uczenie się i jest to „ogół świadomych, planowych i systematycznych oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych na uczniów, mający na celu zapewnienie im wykształcenia ogólnego lub/i zawodowego oraz rozwój posiadanych uzdolnień i zainteresowań, szczególnie intelektualnych”¹⁴.

Samokształcenie – „proces uczenia się świadomie podejmowany i realizowany przez jednostkę w celu wzbogacenia posiadanej przez nią wiedzy i umiejętności ogólnych i zawodowych”¹⁵.

Wychowanie – jest to „ogół czynności związanych z oddziaływaniem środowiska przyrodniczego i społecznego na człowieka, kształtujących jego osobowość pod względem intelektualnym, społeczno-moralnym, fizycznym, emo-

⁹ Cz. Kupisiewicz, M. Kupisiewicz, *Słownik...*, dz. cyt., s. 144.

¹⁰ Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka*, dz. cyt., s. 38.

¹¹ Tamże, s. 40.

¹² Tamże.

¹³ Tamże, s. 44.

¹⁴ Tamże, s. 51.

¹⁵ Tamże.

cyjonalnym i wolicjonalnym; efektem tak rozumianego wychowania ma być człowiek wszechstronnie rozwinięty”¹⁶.

CELE KSZTAŁCENIA

Każda działalność człowieka odbywająca się w sposób świadomy i zorganizowany zawsze zmierza do osiągnięcia określonego celu. Według J. Półturzyckiego „przez cele edukacyjne, a zwłaszcza cele kształcenia, należy rozumieć oczekiwany stan świadomego działania podmiotu edukacyjnego, który to stan wyrażać się może w zmianach wiedzy uczestników procesu kształcenia. Zmiany te są założone jako zadania form i instytucji kształcących, które organizują przekaz wiadomości, przyswajanie nawyków, rozwijanie zainteresowań oraz innych cech osobowościowych u osób objętych procesem edukacyjnym”¹⁷.

JEDNOSTKA LEKCYJNA

Jednostka lekcyjna jest to jednostka zajęć szkolnych trwająca przeważnie 45 minut. Stanowi ona zasadniczy element klasowo-lekcyjnego systemu nauczania, który określa czas realizacji tematów składających się na materiał programowy, jak również ma wpływ na przebieg tej realizacji. O strukturze lekcji powinny decydować cele i zadania dydaktyczne zamierzone do zrealizowania podczas lekcji, wiek uczniów oraz stosowane metody i środki pracy dydaktyczno-wychowawczej¹⁸.

JEDNOSTKA METODYCZNA

Jednostka metodyczna stanowi zbiór wzajemnie powiązanych ze sobą kilku lub nawet kilkunastu lekcji¹⁹.

2. Zasady kształcenia

Bereźnicki uważa, że w polskiej literaturze dydaktycznej nie ma jednoznaczności co do pojęcia „zasada”. Najczęściej spotyka się określenia „zasady nauczania” i „zasady kształcenia”²⁰.

Okoń wprowadza jeszcze inne określenie – „zasady dydaktyczne”. Według niego zasady dydaktyczne to „ogólne normy postępowania dydaktycznego, których przestrzeganie umożliwia realizację celów kształcenia. Z każdej zasady wyprowadzić można normy szczegółowe, związane zazwyczaj z prawidłami dydaktycznymi. Zasady dydaktyczne odnoszą się zarówno do działalności nau-

¹⁶ Tamże.

¹⁷ J. Półturzycki, *Dydaktyka dla nauczycieli*, Toruń 1999, s. 43.

¹⁸ Cz. Kupisiewicz, M. Kupisiewicz, *Słownik...*, dz. cyt., s. 92.

¹⁹ Tamże.

²⁰ F. Bereźnicki, *Dydaktyka kształcenia...*, dz. cyt., s. 233.

czyteli (nauczania), jak i uczniów (uczenia się), swą treść czerpią głównie z danych procesu dydaktycznego”²¹.

Kupisiewicz określa zasady nauczania jako „normy postępowania dydaktycznego, których przestrzeganie pozwala nauczycielowi skutecznie zaznajamiać uczniów z wiedzą, rozwijać ich zdolności i zainteresowania poznawcze, wpajać poglądy i przekonania oparte na akceptowanych społecznie wartościach oraz wdrażać do samokształcenia. Tak rozumiane zasady służą realizacji ogólnych celów kształcenia oraz odnoszą się do pracy szkół różnych szczebli, a także obowiązują w zakresie różnych przedmiotów nauczania”²².

Według autora w środowisku dydaktyków toczą się dyskusje na temat nazw, liczby i kolejności zasad nauczania. Do najczęściej wymienianych przez nich należą:

- zasada świadomego i aktywnego udziału uczniów w procesie kształcenia,
- zasada pogładowości,
- zasada przystępności w nauczaniu (inaczej stopniowania trudności),
- zasada systematyczności,
- zasada operatywności wiedzy uczniów,
- zasada łączenia teorii z praktyką,
- zasada trwałości wiedzy uczniów²³.

Nazwy tych zasad nauczania określają podstawowe wytyczne pracy dydaktycznej nauczyciela.

ZASADA ŚWIADOMEGO I AKTYWNEGO UDZIAŁU UCZNIÓW W PROCESIE KSZTAŁCENIA

Zasada świadomego i aktywnego udziału uczniów w procesie kształcenia opiera się na:

- aktywności – jako niezbędnym czynnikiem warunkującym podjęcie nauki,
- uświadomieniu uczniom celu i zadań ich działania – jako niezbędnym czynnikiem do osiągnięcia pozytywnych rezultatów uczenia się²⁴.

Z zasady tej można wyodrębnić w nauczaniu następujące reguły dydaktyczne:

- nauczyciel powinien starać się poznać potrzeby poznawcze i zainteresowania swoich uczniów oraz rozwijać je w taki sposób, aby w maksymalny sposób zbliżały się do potrzeb społecznych,
- nauczyciel powinien stawiać uczniów w sytuacjach wymagających dostrzeżenia i wyjaśniania niezgodności między poznawanymi faktami a posiadaną wiedzą,
- nauczyciel powinien stwarzać warunki sprzyjające wdrażaniu uczniów do zespołowych form pracy²⁵.

²¹ W. Okoń, *Nowy słownik...*, dz. cyt., s. 481.

²² Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka*, dz. cyt., s. 107.

²³ Tamże, s. 110.

²⁴ F. Bereźnicki, *Dydaktyka kształcenia...*, dz. cyt., s. 237.

Niestosowanie się nauczyciela do powyższych reguł może skutkować biernością słuchaczy oraz znikomą samodzielnością w zdobywaniu wiedzy i umiejętności. Bez niej nie będzie procesu uczenia się.

Umiejętne stosowanie tej zasady jest szczególnie istotne podczas nauczania ludzi dorosłych. Słuchacz dysponujący już pewnym zasobem wiedzy i umiejętności oraz doświadczeniem życiowym zawsze będzie potrzebował wyjaśnień, dlaczego tak, a nie inaczej ma postępować. Rolą nauczyciela jest uświadomienie słuchaczowi potrzeby postępowania wskazaną przez nauczyciela drogą, gdyż prowadzi ona do osiągnięcia zakładanego przez obie strony celu. Wraz ze wzrostem stanu świadomości słuchacza co do potrzeby rozwoju wzrasta też poziom jego zaangażowania i aktywności. W szkoleniu strzeleckim odnosi się ona do zaakcentowania potrzeby zdobycia przez policjanta wysokiego poziomu umiejętności w posługiwaniu się bronią palną, gdyż w swojej służbie będzie posługiwał się on tym najważniejszym środkiem przymusu bezpośredniego. Skutkiem niewłaściwego zastosowania broni palnej może być utrata zdrowia lub nawet śmierć. Powinno pojawić się poczucie odpowiedzialności za drugiego człowieka. Rolą nauczyciela jest uświadomienie policjantowi, że wykonywany przez niego zawód wymaga stałego doskonalenia zawodowego. Istotne miejsce powinny zajmować analizy sytuacji rzeczywistych występujących podczas pełnienia służby. Nic nie przemawia do wyobraźni bardziej jak doświadczenia z życia.

ZASADA POGLĄDOWOŚCI

Zasada poglądowości jest jedną z najstarszych zasad nauczania i kieruje się maksymą „wszystko poglądowo, najpierw rzecz, a potem słowo”²⁶.

Z zasady poglądowości można wyodrębnić reguły dydaktyczne:

- „bezpośrednie poznawanie rzeczywistości, to znaczy poznawanie oparte na obserwacji, pomiarze i różnorodnych czynnościach praktycznych, powinno być punktem wyjścia pracy dydaktycznej z uczniami w tych przypadkach, gdy nie dysponują oni zasobami spostrzeżeń i wyobrażeń niezbędnych do zrozumienia omawianego w szkole materiału,
- aby uczeń mógł zdobyć rzetelną, trwałą i operatywną wiedzę w drodze bezpośredniego poznania określonych rzeczy, zjawisk, wydarzeń i procesów, należy umiejętnie kierować jego czynnościami poznawczymi, czyli dostarczać mu odpowiednich wskazówek i zwracać jego uwagę na istotne cechy poznawanego przedmiotu”²⁷.

Kierując się tą zasadą, nauczyciel ograniczając przekaz słowny i pisemny, wpływa na przyspieszenie procesu przyswajania wiedzy i opanowywania umiejętności. Wykorzystuje różnorodne środki, takie jak modele, atrapy, przekroje, obrazy, rysunki, filmy oraz fotografie.

²⁵ Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka*, dz. cyt., s. 117.

²⁶ Cz. Kupisiewicz, M. Kupisiewicz, *Słownik...*, dz. cyt., s. 200.

²⁷ Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka*, dz. cyt., s. 112.

Jest to bardzo ważna zasada dotycząca zwłaszcza sytuacji nauczania słuchaczy nieposiadających odpowiedniego zasobu wiedzy i umiejętności albo tzw. doświadczenia życiowego. Niejednokrotnie obraz zastępuje tysiące słów. To, co na początku przekazu wydaje się być trudnym i niezrozumiałym, po zobrazowaniu bezpośrednią prezentacją przedmiotu lub czynności praktycznej i wzbogaceniu jej właściwym komentarzem i wskazówkami okazuje się, że takim już nie jest. Szczególne znaczenie właściwego wykorzystywania tej zasady można przypisać szkoleniu strzeleckiemu „młodych” policjantów. Najczęściej dopiero wtedy dochodzi do pierwszego spotkania ich z pistoletem, amunicją, strzelnicą, zjawiskiem strzału. Dotychczasowe wyobrażenia zamieniają się w działania rzeczywiste. Ważne jest, aby ta naturalna ciekawość nowych rzeczy występująca wśród słuchaczy na początku nauki była stale podtrzymywana i rozwijana. Dbać o to powinien nauczyciel/instruktor prowadzący zajęcia z wyszkolenia strzeleckiego, którego powinien cechować wysoki poziom wiedzy i umiejętności zawodowej oraz odpowiedni zasób wiedzy i umiejętności dydaktycznych.

ZASADA PRZYSTĘPNOŚCI W NAUCZANIU (INACZEJ STOPNIOWANIA TRUDNOŚCI)

Zasada przystępności w nauczaniu opiera się przede wszystkim na zachowaniu stopniowania trudności i określa konieczność dokonania właściwego doboru treści nauczania, metod i środków dydaktycznych do rozwoju i możliwości uczniów.

Z zasady przystępności w nauczaniu można wyodrębnić następujące reguły dydaktyczne:

- należy przechodzić od tego, co jest bliższe, do tego, co jest dalsze,
- należy przechodzić od tego, co jest łatwiejsze, do tego, co jest trudniejsze,
- należy przechodzić od tego, co jest uczniom znane, do tego, co nowe i nieznanne,
- w procesie kształcenia należy uwzględniać różnice w tempie pracy oraz awansowania w nauce poszczególnych uczniów²⁸.

Nauczyciel kierujący się tą zasadą powinien zwrócić uwagę na to, by:

- używać terminów i pojęć zrozumiałych dla słuchaczy,
- mówić zdaniami prostymi i krótkimi,
- nie stawiać słuchaczom zbyt wysokich wymagań, którym nie mogą sprostać,
- stosować pozytywną motywację uczenia się²⁹.

Stosowanie tej zasady w procesie szkolenia strzeleckiego policjantów ma bardzo istotne znaczenie. Nie można oczekiwać od słuchacza posiadania od samego początku najwyższego poziomu umiejętności taktyczno-technicznych w posługiwaniu się bronią palną, skoro wcześniej nie został on zapoznany np. z zasadami bezpiecznego posługiwania się nią czy też z podstawami celnego strzelania. Kierując się tą zasadą, nauczyciel/instruktor powinien rozpocząć pro-

²⁸ Tamże, s. 114.

²⁹ J. Pólturzycki, *Dydaktyka dla...*, dz. cyt., s. 109.

ces szkolenia strzeleckiego od zagadnień teoretycznych związanych chociażby z przekazaniem taki wiadomości, jak:

- warunki bezpieczeństwa i zasady posługiwania się bronią palną,
- czynniki występujące w czasie zjawiska strzału,
- rodzaje oraz budowa broni palnej i amunicji,
- podstawy celnego strzelania.

Po zapoznaniu teoretycznym powinno nastąpić przejście do umiejętności praktycznych, ale też rozpoczynających się od rzeczy podstawowych, np.:

- rozkładania i składania broni palnej,
- ładowania amunicji do magazynków i ich podłączania do broni palnej,
- przyjmowania postaw strzeleckich,
- rozpoznawania stanu bezpieczeństwa broni palnej (rozładowanie i sprawdzenie broni),
- rozpoznawania i usuwania zacięć.

Dopiero kolejnym etapem powinna być nauka samego strzelania. Umiejętności z tego zakresu też winny zostać tak ułożone, aby rozpoczynały się od strzelań najprostszych (przygotowawczych i statycznych), przez strzelania szybkie i dynamiczne, a kończyły na strzelaniach najtrudniejszych – sytuacyjnych. Wymienione rodzaje strzelań związane są z odpowiednim poziomem zaawansowania w znajomości i możliwości wykorzystania przez słuchacza technik oraz taktyk posługiwania się bronią palną.

Szkolenie strzeleckie realizowane w takim układzie postępowania dydaktycznego powinno dotyczyć nie tylko broni palnej krótkiej, ale także innych rodzajów broni palnej znajdujących się na wyposażeniu polskiej Policji, m.in. pistoletów maszynowych, karabinków automatycznych, strzelb gładkolufowych.

Właściwe zastosowanie tej zasady w procesie nauki z zakresu szkolenia strzeleckiego doprowadzi do tego, że nie będzie sytuacji niebezpiecznych związanych z zagrożeniem bezpieczeństwa podczas posługiwania się bronią palną, wynikających z braku wiedzy i umiejętności policjantów z tego zakresu, a poziom taktyki i techniki będzie jak najwyższy.

ZASADA SYSTEMATYCZNOŚCI

Zasada systematyczności w nauczaniu powinna być stosowana zarówno przez ucznia, jak i nauczyciela. Stanowi ona łańcuch wzajemnie powiązanych ze sobą ogniw uczenia się i nauczania. Proces powyższy zapewnia pozytywne wyniki tylko wtedy, gdy nie występują w nim przerwy i dezorganizujące go wydarzenia³⁰.

Z zasady systematyczności można wyodrębnić następujące reguły dydaktyczne:

- „treści kształcenia należy realizować we właściwej kolejności zgodnie z logiką przedmiotu,

³⁰ Tamże, s. 117.

- stale nawiązywać do materiału opanowanego, wiązać jego poszczególne partie w całość w celu zintegrowania wiedzy w świadomości uczniów,
- podkreślać zagadnienia główne i istotne, co pozwoli uczniom uzyskać podstawy szerszego systemu wiedzy,
- należy dążyć do usystematyzowania materiału nauczania przez respektowanie związków rzeczowych i logicznych oraz odpowiednią jej hierarchizację,
- należy umożliwić uczniom poznanie struktury omawianego zagadnienia poprzez podzielenie materiału na sensowne fragmenty i kolejne ich opanowywanie w ciągłym nawiązywaniu do jakichś całości,
- należy przechodzić do opracowania nowego materiału po gruntownym przyswojeniu poprzedniego materiału,
- na każdym etapie przyswajania wiadomości należy systematyzować i uogólniać, głównie zaś przy końcu tematu i na końcu działu programu nauczania,
- należy wdrażać uczniów do pracy samodzielnej oraz stwarzać im możliwości wykonywania zadań wymagających dłuższego i systematycznego wysiłku³¹.

Okoń z zasady systematyczności sformułował zasadę systemowości i określił, że „każda rzecz i każde zjawisko wchodzi z innymi rzeczami i zjawiskami w różne związki, dość często są to istotne dla zrozumienia świata związki przyczynowo-skutkowe³². Autor stwierdził, że kształcenie jest także systemem, ponieważ:

- „stanowi sekwencję celowych czynności nauczycieli i uczniów, które zmierzają do wprowadzenia zamierzonych zmian w uczniach,
- składa się z takich elementów, jak nauczyciele, uczniowie, treść kształcenia i środowisko dydaktyczno-wychowawcze,
- elementy te wchodzi z sobą w związki przyczynowo-skutkowe i czasowo-przestrzenne, powodując bardziej czy mniej korzystne, bardziej czy mniej trwałe ślady w uczniach. Ten zespół reakcji między elementami systemu nosi miano struktury³³.

Stosując tę zasadę podczas szkolenia strzeleckiego, nauczyciel/instruktor powinien uświadamiać policjantowi fakt, że umiejętności posługiwania się bronią palną są ściśle powiązane z innymi elementami wiedzy, także z umiejętnościami zawodowymi, jakie potrzebne są policjantowi do właściwego wykonywania zleconych zadań służbowych. Stosowanie broni palnej jest nierozdzielnie związane m.in. z podejmowaniem i przebiegiem interwencji, procedurami użycia lub wykorzystania innych środków przymusu bezpośredniego czy też np. z umiejętnościami udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Szkolenie strzeleckie stanowi jedynie wycinek całości wiedzy i umiejętności zawodowych policjanta. W nawiązaniu do metody świadomego i aktywnego uczestniczenia słuchacza w procesie nauczania nauczyciel/instruktor winien zwracać uwagę na

³¹ F. Bereźnicki, *Dydaktyka kształcenia...*, dz. cyt., s. 242.

³² W. Okoń, *Wprowadzenie do dydaktyki...*, dz. cyt., s. 172.

³³ Tamże.

właściwy sposób nawiązywania nowych treści do tych wcześniej przedstawianych, tak aby słuchacz mógł zauważyć logiczną ich kolejność, gdy jeden element wynika z drugiego. Przykładem takiego działania może być sytuacja, gdy wcześniej opanowana przez słuchacza postawa klęcząca zostanie za chwilę wykorzystana w trakcie wymiany magazynka. W tym momencie nauczyciel/instruktor nie koncentruje swojej uwagi na zasadach przyjęcia postawy, ale tylko na taktyce i technice wymiany magazynka. Należy zdawać sobie sprawę z faktu, że w szkoleniu strzeleckim każda część wiedzy i umiejętności jest w istotnym związku przyczynowo-skutkowym. Luka w przyswojeniu nawet najdrobniejszego elementu może przyczynić się do zagrożenia poczucia bezpieczeństwa, a nawet utraty zdrowia lub życia.

ZASADA OPERATYWNOŚCI WIEDZY UCZNIÓW

Bereźnicki opisując zasadę operatywności wiedzy uczniów, zwraca uwagę na to, „aby uczniowie aktywnie przyswajali wiedzę i umiejętności i aby umieli posługiwać się nimi w pracy szkolnej, w sytuacjach różnych od tych, w jakich sobie przyswajali. Operatywność wiedzy zapewniają specjalne zabiegi nauczyciela, polegające na wdrażaniu uczniów do samodzielnego rozwiązywania problemów teoretycznych i praktycznych”³⁴.

Kupisiewicz twierdzi, że „dobrze jest, kiedy nauczyciel stwarza sytuacje wymagające od dzieci i młodzieży nie tylko przyswajania sobie oraz reprodukcji wiadomości i umiejętności zalecanych przez program nauki szkolnej, lecz również, a nawet przede wszystkim, racjonalnego posługiwania się tymi wiadomościami i umiejętnościami w teorii i praktyce. Uczniowie powinni przy tym korzystać z posiadanej wiedzy w sposób świadomy, wykazując zarazem inicjatywę i samodzielność, a przede wszystkim gotowość do myślenia alternatywnego i nowatorskiego”³⁵.

Wiedza operatywna w szkoleniu strzeleckim związana jest z wypracowaniem odpowiednich modeli zachowań w sytuacjach konieczności użycia lub wykorzystania broni palnej przez policjantów. Dotyczy to w szczególności taktyk podejmowania interwencji, gdyż każda sytuacja jest inna. Należy stworzyć słuchaczom warunki reprodukcji zdobytej wiedzy teoretycznej w praktycznym działaniu. Stosowanie powyższej zasady ściśle związane jest z innymi zasadami, jak choćby świadomego i aktywnego udziału uczniów w procesie kształcenia czy też łączenia teorii z praktyką. Najlepszą wiedzą operatywną jest wiedza zdobyta samodzielnie przez słuchaczy. Słuchacz staje się wówczas twórcą, wzrasta u niego odpowiedzialność za skutki swoich rozwiązań, stara się używać odpowiednich argumentów i mobilizuje się do tego, by ich bronić. Rolą nauczyciela/instruktor jest takie ukierunkowanie działań słuchaczy, aby doprowadzały one do konstruktywnych wniosków i właściwych rozwiązań.

³⁴ F. Bereźnicki, *Dydaktyka kształcenia...*, dz. cyt., s. 248.

³⁵ Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka*, dz. cyt., s. 122.

ZASADA ŁĄCZENIA TEORII Z PRAKTYKĄ

Zasada łączenia teorii z praktyką przygotowuje uczniów do posługiwania się wiedzą teoretyczną w różnorodnych praktycznych sytuacjach.

Bereźnicki uważa, że „wiązanie teorii z praktyką wyrabia u uczniów przekonanie użyteczności wiedzy, a jednocześnie wywołuje pozytywne motywacje uczącego się i w sposób istotny wpływa na jego aktywność”³⁶. Autor zaznacza także, że „teoria bez praktyki straciłaby swój walor poznawczy i praktyczny, zaś praktyka bez teorii pozostałaby wąskim utylitaryzmem”³⁷.

Z zasady łączenia teorii z praktyką można wyodrębnić następujące reguły dydaktyczne:

- „działania praktyczne uczniów winny być poprzedzone przekazaniem im określonej porcji wiadomości,
- reguły, zasady, definicje i prawa leżące u podstaw uczniowskich działań powinny być produktem własnej aktywności uczniów,
- działania uczniów powinny rozszerzać ich zakres wiedzy,
- operacje praktyczne uczniów powinny być kształcące,
- powiązanie działań uczniów z efektywnym przekształcaniem rzeczywistości powinno mieć miejsce wszędzie tam, gdzie istnieją ku temu warunki”³⁸.

Szkolenie strzeleckie ma za zadanie przygotować policjanta do tego, aby w sytuacji konieczności użycia lub wykorzystania broni palnej zrobił to w sposób bezpieczny, skuteczny, zgodny z prawem i z poszanowaniem praw drugiej osoby do zachowania życia i zdrowia. Jest to efekt końcowy, do którego cały proces zmierza. Aby właściwie stosować zasadę łączenia teorii z praktyką, nie należy zapominać o zasadach systematyczności i przystępności w przekazywaniu wiedzy i umiejętności. Na początku zawsze powinno znaleźć się miejsce na przekaz teoretyczny, gdyż nie będzie można mówić np. o bezpiecznym posługiwaniu się bronią palną w służbie, skoro wcześniej nie przekaze się policjantowi wiedzy z zakresu budowy broni i funkcjonowania systemu zabezpieczeń. Dotyczy to także samych umiejętności celnego strzelania oraz taktyki i techniki. Zmieniają się one w zależności od poziomów zaawansowania. Rozwój ich następuje w wyniku realizacji strzelań przygotowawczych, statycznych, szybkich, dynamicznych i sytuacyjnych. To w trakcie ich realizacji słuchacz przechodzi kolejne etapy przekuwania teorii w praktykę. Podczas zajęć należy stwarzać warunki realnych sytuacji, z którymi policjant może spotkać się podczas pełnienia swojej służby. Powinny być one oparte na analizie zdarzeń. Wpływa się w ten sposób na wypracowanie odpowiednich algorytmów zachowań (jeżeli jest to tylko możliwe – każda sytuacja jest inna) oraz na tworzenie tzw. pamięci mięśniowej. Należy jednakże zauważyć, że takie sytuacje nigdy nie będą pełne, gdyż z oczywistych względów tam, gdzie występuje na zajęciach amunicja bojowa, nie wchodzi w grę kierowanie broni w kierunku osób. Aby stworzyć moż-

³⁶ F. Bereźnicki, *Dydaktyka kształcenia...*, dz. cyt., s. 249.

³⁷ Tamże.

³⁸ Tamże, s. 244.

liwości oddawania strzałów z obu stron w czasie ćwiczeń przy założeniu wystąpienia kontaktu ogniowego, należy wykorzystywać zastępcze środki techniczne w postaci amunicji barwiącej lub szkolnej. Prowadzący zajęcia dba dalej o zachowanie maksymalnego poziomu bezpieczeństwa prowadzonych zajęć oraz przyczynia się m.in. do rozwoju umiejętności analizy sytuacji, podejmowania decyzji o ewentualnym użyciu broni palnej, właściwego zachowania pod względem taktycznym i technicznym. Należy stwierdzić na koniec, że szkolenie strzeleckie w ocenie nauczyciela/instruktora zawsze powinno być ukierunkowane na zapewnienie właściwego poziomu bezpieczeństwa wszystkim uczestnikom zajęć. Prowadzący trening strzelecki nie powinien dopuścić do sytuacji niebezpiecznych, przewidując zawczasu konsekwencje działań nieprzemyślanych.

ZASADA TRWAŁOŚCI WIEDZY UCZNIÓW

Pólturzycki określa zasadę trwałości wiedzy uczniów jako „konieczność podejmowania i stosowania przez nauczyciela licznych zabiegów dydaktycznych po to, aby ułatwić trwale zapamiętywanie poznanych przez nich wiadomości i opanowywanych umiejętności. Zasada trwałości wiedzy uczniów oznacza konieczność takiego organizowania procesu dydaktycznego, aby uczniowie umieli go odtworzyć i posługiwać się rezultatami w praktycznych sytuacjach”³⁹.

Z zasady trwałości wiedzy można wyodrębnić następujące reguły dydaktyczne:

- przygotowując uczniów do zaznajomienia się z nowym materiałem nauczania, należy odpowiednio ukierunkować ich zainteresowania i wytworzyć pozytywne motywy uczenia się,
- zaznajamiając uczniów z nowymi treściami, zajęcia powinny być tak przygotowane pod względem organizacyjnym i dydaktycznym, aby uczniowie brali w tym procesie aktywny udział,
- liczbę i częstotliwość ćwiczeń należy dostosowywać do zdolności i tempa poszczególnych uczniów,
- ćwiczenia służące utrwaleniu przerobionego wcześniej materiału nauczania powinny mieć miejsce dopiero po sprawdzeniu, czy wszyscy uczniowie dobrze zrozumieli ten materiał,
- częstotliwość powtórzeń jest optymalna, kiedy ich nasilenie pokrywa się z tzw. krzywą zapominania (największa liczba powtórzeń powinna zaistnieć bezpośrednio po opanowaniu przez uczniów nowego materiału),
- ważną formą utrwalania wiadomości i umiejętności jest systematyzowanie połączone z samodzielnym ich stosowaniem przez uczniów przy rozwiązywaniu problemów,
- nauczyciel powinien wdrażać uczniów do teoretycznej i empirycznej weryfikacji omawianych reguł. Czynności te sprzyjają utrwalaniu wiedzy oraz posługiwaniu się nią w praktyce,

³⁹ J. Pólturzycki, *Dydaktyka dla...*, dz. cyt., s. 112.

- trwałość wiedzy i umiejętności wzrasta, gdy nabywa się je w formie uporządkowanych struktur logicznych,
- systematyczna kontrola wyników nauczania, połączona z przekazywaną uczniom i uzasadnianą oceną ich pracy, wpływa korzystnie na trwałość opanowywanej wiedzy⁴⁰.

Aby wiedza i umiejętności osiągnęły poziom trwały, muszą być systematycznie utrwalane. Szkolenie strzeleckie głównie opiera się na kształtowaniu umiejętności, ale również na przygotowaniu teoretycznym, bez którego nie będzie można powiedzieć, że jest pełne. Osiągnięty wcześniej wysoki poziom nie będzie wiecznie trwał, tylko w wyniku właściwego podejścia do doskonalenia zawodowego będzie można stwierdzić, że nie staje się on niższy. Dzięki docenieniu znaczenia szkolenia strzeleckiego w pracy zawodowej policjanta każdy policjant jest objęty obowiązkowym szkoleniem w ramach doskonalenia zawodowego. Przynajmniej raz na pół roku powinien realizować strzelania programowe z broni palnej krótkiej oraz odbyć sprawdzian strzelecki. Podobne zasady obowiązują policjantów mających uprawnienia do posługiwania się innymi rodzajami broni palnej, tj. pistoletami maszynowymi, karabinkami czy też strzelbami gładkolufowymi. Każdy policjant powinien być świadomy potrzeby samodoskonalenia w tym zakresie, a osoby odpowiedzialne za proces szkolenia i doskonalenia właściwie przygotowane do jego realizacji. Istotnym warunkiem stosowania tej zasady jest czytelny przekaz zwrotny wyrażany przez nauczyciela/instruktora i odnoszący się do poziomu wiedzy i umiejętności słuchacza tak, aby ten dokładnie wiedział, w czym jest dobry, a co wymaga jeszcze dalszego doskonalenia.

Uwaga! W procesie dydaktycznym zasady kształcenia wzajemnie się uzupełniają i przenikają. Nie można jednoznacznie określić i wyodrębnić jednej z nich, wyłącznie tej, którą nauczyciel będzie się posługiwał w czasie realizacji zajęć.

3. Wybrane metody kształcenia

Pojęcie „metoda” wywodzi się z języka greckiego od słowa *methodos* i oznacza sposób postępowania.

Według W. Okonia metoda nauczania to „systematycznie stosowany sposób pracy nauczyciela z uczniami, umożliwiający osiągnięcie celów kształcenia, inaczej mówiąc, jest to wypróbowany układ czynności nauczycieli i uczniów realizowanych świadomie w celu spowodowania założonych zmian w osobowościach uczniów. O wartości metody nauczania decyduje charakter czynności na-

⁴⁰ Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka*, dz. cyt., s. 120.

uczycieli i uczniów oraz środków poglądowo-technicznych, wspierających lub zastępujących niektóre czynności. Wartość metody nauczania zależy przede wszystkim od tego, czy i w jakim stopniu wywołuje aktywność, samodzielność i zaangażowanie samych uczniów⁴¹.

Podobnie pojęcie metody nauczania prezentują Cz. Kupisiewicz i M. Kupisiewicz, określając ją jako „świadomie i systematycznie stosowany sposób pracy nauczyciela z uczniami, pozwalający osiągnąć zamierzone cele kształcenia (...). Wartość pedagogiczną metody nauczania ocenia się przede wszystkim na podstawie tego, czy i w jakim stopniu motywują uczniów do pracy, wywołują ich aktywność, wdrażają do samodzielności w myśleniu i działaniu, uczą współpracy przy rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub/i praktycznych, a przede wszystkim uczą uczniów tego, jak powinni uczyć się sami⁴².”

Metoda odpowiada na pytania, dlaczego i jak uczyć, za pomocą jakich środków i czynności, aby osiągnąć zakładane cele-efekty.

Okoń zauważa, że obecnie występuje bogactwo metod nauczania i stale pojawiają się następne, dlatego podział ich oraz klasyfikacja nie zostały ujednoczone. Autor przyjmuje, że najbardziej pełny ich charakter obejmuje cztery grupy:

- „metody podające (uczenie się przez przyswajanie),
- metody problemowe (uczenie się przez odkrywanie),
- metody waloryzujące (uczenie się przez przeżywanie),
- metody praktyczne (uczenie się przez działanie)⁴³.”

Według Cz. Kupisiewicza jedną z najprostszycy klasyfikacji metod nauczania jest ich podział na:

- oparte na słowie (werbalne, np. opowiadanie, opis, wykład, pogadanka, dyskusja, praca z książką),
- oparte na obserwacji (poglądowe, np. pokaz, pomiar),
- oparte na działalności praktycznej (metoda laboratoryjna, metoda problemowa)⁴⁴.

Autor przyznaje także, że oprócz ww. metod dużym zainteresowaniem dydaktyków cieszą się metody gier dydaktycznych:

- metoda symulacyjna,
- metoda sytuacyjna,
- metoda inscenizacji⁴⁵.

Wybrane metody nauczania najczęściej stosowane w szkoleniu strzeleckim policjantów to:

- wykład,
- opis,
- metoda symulacyjna,

⁴¹ W. Okoń, *Nowy słownik...*, dz. cyt., s. 243.

⁴² Cz. Kupisiewicz, M. Kupisiewicz, *Słownik...*, dz. cyt., s. 102.

⁴³ W. Okoń, *Nowy słownik...*, dz. cyt., s. 243.

⁴⁴ Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka*, dz. cyt., s. 132.

⁴⁵ Tamże, s. 144–146.

- metoda sytuacyjna,
- pokaz,
- ćwiczenie.

WYKŁAD

Wykład polega na „bezpośrednim lub pośrednim przekazywaniu wiadomości jakiemuś audytorium”⁴⁶. Metoda ta opiera się na wiodącej roli nauczyciela.

Według W. Okonia można wyróżnić trzy typy wykładów:

- wykład konwencjonalny – w którym treść jest bezpośrednio przekazywana przez nauczyciela w gotowej do zapamiętania postaci,
- wykład problemowy – ma bardziej złożony charakter, staje się ilustracją jakiegoś problemu naukowego lub praktycznego,
- wykład konwersatoryjny (interaktywny) – polega na przeplataniu fragmentów mówionych wykładu z wypowiedziami słuchaczy lub z wykonywaniem przez nich odpowiednich zadań teoretycznych lub praktycznych⁴⁷.

Aby wykład w sposób pełny został opanowany przez słuchaczy, wykładowca powinien kierować się następującymi wskazówkami:

- „dostosować treść do poziomu umysłowego słuchaczy,
- ożywić wykład środkami poglądowymi,
- przestrzegać logicznej struktury planu zajęć,
- pisać dyspozycje na tablicy, a uczniów wdrażać do sporządzania zapisu wykładu,
- dbać o jasny, barwny sposób wypowiedzi i poprawiać dykcję,
- przestrzegać właściwego tempa wykładu i utrzymania uwagi słuchaczy,
- stosować wykład tylko wówczas, gdy w inny sposób tych treści nie można przekazać”⁴⁸.

Zaletami metody wykładu są:

- ekonomika – możliwość prowadzenia zajęć z dość dużą grupą słuchaczy w jednym miejscu i w tym samym czasie,
- możliwość przekazania dość dużej partii materiału w niedługim czasie,
- doświadczonemu nauczycielowi wystarczy krótkie przygotowanie.

Do wad stosowania tej metody można zaliczyć:

- małą efektywność – brak pobudzania aktywności poznawczej słuchaczy, którzy zazwyczaj pozostają bierni,
- brak informacji zwrotnej, czy uczniowie zrozumieli wykład,
- niedoświadczeni nauczyciele mają skłonności do zbyt szybkiego przekazywania materiału,
- wskaźnik recepcji treści przekazywanych jest niewysoki i wynosi od 20 do 40%⁴⁹.

⁴⁶ W. Okoń, *Wprowadzenie do dydaktyki...*, dz. cyt., s. 257.

⁴⁷ Tamże, s. 258.

⁴⁸ J. Pólturzycki, *Dydaktyka dla...*, dz. cyt., s. 121.

⁴⁹ F. Bereźnicki, *Dydaktyka kształcenia...*, dz. cyt., s. 271.

Metoda wykładu jest wykorzystywana w czasie realizacji zajęć teoretycznych, a w szkoleniu strzeleckim podczas zajęć np. z zakresu:

- zasad bezpiecznego posługiwania się bronią palną,
- zasad bezpieczeństwa na strzelnicy,
- przepisów regulujących procedurę użycia broni palnej przez policjantów,
- teorii strzału,
- podstaw celnego strzelania,
- budowy i zasad działania broni palnej,
- rozpoznawania i usuwania zacięć w broni palnej.

OPIS

Kupisiewicz uważa, że opis dotyczy przedstawienia za pomocą słów „na ogół charakterystycznych cech, budowy, struktury takich czy innych rzeczy, to znaczy tego, co jest względnie stałe”⁵⁰.

Aby opis w sposób pełny został opanowany przez słuchaczy, wykładowca powinien kierować się następującymi wskazówkami:

- opis ma pobudzać wyobraźnię słuchaczy,
- powinien być jasny i zrozumiały, barwny, żywy i plastyczny,
- nauczyciel powinien dobierać odpowiednie słowa,
- przestrzegać dykcji,
- wyjaśniać nowe terminy i pojęcia,
- emocjonalnie ustosunkowywać się do przedstawianych treści⁵¹.

Metoda opisu jest wykorzystywana w czasie realizacji zajęć teoretycznych i praktycznych. Często towarzyszy jej pokaz jako uściślenie obserwacji oraz podkreślenie istotnych cech przedmiotu lub zjawisk.

W szkoleniu strzeleckim opis jako metoda może być wykorzystywana na zajęciach z zakresu:

- budowy i zasad działania broni palnej,
- budowy i działania amunicji,
- zasad i warunków strzelań.

METODA SYMULACYJNA

Metoda symulacyjna według Cz. Kupisiewicza „wdraża uczniów do wszechstronnej analizy problemów, które kiedyś były dla kogoś problemami rzeczywistymi, przy czym wyniki proponowanych przez uczniów rozwiązań porównuje się następnie z rozwiązaniami faktycznymi, zastosowanymi w przeszłości”⁵².

Metoda ta opiera się na założeniu, że uczniowie otrzymują role i je odgrywają, postępując zgodnie ze scenariuszem. Odgrywanie ról wpływa na roz-

⁵⁰ Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka*, dz. cyt., s. 135.

⁵¹ F. Bereźnicki, *Dydaktyka kształcenia...*, dz. cyt., s. 268.

⁵² Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka*, dz. cyt., s. 144.

wój umiejętności interpersonalnych uczniów i daje im także okazję do ćwiczenia różnych umiejętności w bezpiecznych okolicznościach⁵³.

Można stwierdzić, że metoda ta wykazuje następujące cechy:

- ma wyraźny związek z rzeczywistością,
- może zmierzać do odtworzenia faktów historycznych w możliwie jak najdokładniejszy sposób,
- wymaga aktywności ze strony uczestniczących w niej osób,
- wyznacza szerszy lub węższy zakres inicjatywy,
- ma jednolitą strukturę,
- podlega ściśle opracowanym regułom⁵⁴.

Prowadząc zajęcia metodą symulacji, można wyodrębnić w nich następujący przebieg:

- ustalenie celów kształcenia,
- przygotowanie ogólnego planu działania (scenariusza) i wyjaśnienie zasad symulacji,
- zapoznanie uczniów z instrukcją symulacji (przydzielenie ról i wyznaczenie zadań),
- symulacja właściwa (przedstawienie modelu rzeczywistości),
- porównanie wyników symulacji z rozwiązaniami faktycznymi,
- ocena wyników symulacji⁵⁵.

Stosowanie metody symulacyjnej do realizacji celów kształcenia pozwala na podnoszenie operatywności i trwałości zdobywanej przez słuchaczy wiedzy. Metoda ta ma charakter retrospektywny i autentyczny.

Szczególne znaczenie w szkoleniu strzeleckim metoda nabiera podczas realizacji zajęć dotyczących analizy realnych zdarzeń, jakie wystąpiły podczas pełnienia służby, gdy te zdarzenia były związane z użyciem lub wykorzystaniem broni palnej.

Warunkiem niezbędnym do zastosowania tej metody jest posiadanie przez policjantów szerokiej wiedzy i doskonale wykształconych umiejętności, gdyż czyniona analiza będzie wymagała od nich odniesienia się do wielu obszarów wiedzy zawodowej.

METODA SYTUACYJNA

Metoda sytuacyjna według Cz. Kupisiewicza „służy wyrabianiu u uczniów umiejętności wszechstronnego analizowania problemów składających się na sytuację trudną, a także podejmowaniu na tej podstawie odpowiednich decyzji oraz wskazywaniu ewentualnych następstw poczynań zgodnych z tymi decyzjami (...). Dotyczy przeważnie sytuacji fikcyjnych, aczkolwiek prawdopodob-

⁵³ G. Petty, *Nowoczesne nauczanie. Praktyczne wskazówki i techniki dla nauczycieli, wykładowców i szkoleniowców*, Sopot 2010, s. 238.

⁵⁴ Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka*, dz. cyt., s. 145.

⁵⁵ F. Bereźnicki, *Podstawy dydaktyki*, Kraków 2007, s. 270.

nych (...). Proponowane przez uczniów rozwiązania nie mają tutaj tego układu odniesienia, jakim w metodzie symulacyjnej były rzeczywiste fakty”⁵⁶.

Bereźnicki uważa, że „istota tej metody polega na zespołowym analizowaniu i rozwiązywaniu przez uczniów pod kierunkiem nauczyciela konkretnych, rzeczywistych sytuacji problemowych. Celem tej metody jest oprócz umożliwienia zdobycia przez uczniów nowych wiadomości i rozwijania w nich myślenia analitycznego, wyrobienie zdolności samodzielnego podejmowania decyzji”⁵⁷.

Prowadząc zajęcia metodą sytuacji, można wyodrębnić w ich następujący przebieg:

- „pogadanka wstępna, zawierająca informacje o temacie i celu zajęć oraz komentarz do opisu sytuacyjnego,
- prezentacja opisu sytuacyjnego w formie słownej, pisemnej, za pomocą filmu, przezroczy, magnetofonu, rysunku itp. oraz sformułowanie problemu do rozwiązania,
- analiza sytuacji dydaktycznej i dyskusja nad jej treścią,
- wyjaśnianie i ocenianie sytuacji podanej w opisie i formułowanie odpowiedzi na pytania,
- ocena zaproponowanych rozwiązań i podsumowanie wyników zajęć”⁵⁸.

Metoda sytuacyjna służy rozwijaniu myślenia, umiejętności wiązania różnych dyscyplin, przyczynia się do rozwoju samodzielności i twórczego uczenia się. Metoda ma charakter prospektywny i fikcyjny.

Metoda sytuacyjna ma podobne znaczenie w szkoleniu strzeleckim jak metoda symulacyjna. W swoim zakresie dotyczy nie tylko analizy zdarzeń autentycznych, ale także tych wysoce prawdopodobnych, które mogłyby wystąpić. Warunkiem niezbędnym do zastosowania tej metody jest posiadanie przez policjantów szerokiej wiedzy i doskonale wykształconych umiejętności, gdyż czyniona analiza będzie wymagała od nich odniesienia się do wielu obszarów wiedzy zawodowej.

POKAZ

Według F. Bereźnickiego pokaz jest to „zespół czynności dydaktycznych nauczyciela, który polega na demonstrowaniu przedmiotów, zjawisk, procesów i czynności, przy jednoczesnym umiejętnym kierowaniu uwagi uczniów na istotne cechy (...), polega na demonstrowaniu uczniom dokładnego obrazu całego składu określonych czynności, ich kolejności i prawidłowości wykonania w celu ukształtowania w ich świadomości właściwego wzoru tej czynności”⁵⁹.

⁵⁶ Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka*, dz. cyt., s. 145.

⁵⁷ F. Bereźnicki, *Podstawy...*, dz. cyt., s. 268.

⁵⁸ Tamże, s. 269.

⁵⁹ Tamże, s. 292.

- Autor określa cele pokazu i wskazuje, że najważniejsze z nich to:
- zetknięcie uczniów z naturalnymi przedmiotami, zjawiskami albo z odpowiednimi środkami pogładowymi,
 - zetknięcie z czynnikami, które uczniowie muszą opanować w procesie nau czania-uczenia się,
 - wzmocnienie walorów emocjonalnych poznania⁶⁰.

Do niezbędnych zabiegów metodycznych, jakie muszą wystąpić, aby pokaz został właściwie przekazany, należy:

- dokładne określenie celu i przedmiotu planowanej obserwacji w celu wywo łania stanu gotowości uczniów,
- określenie uczniom zadań, których rozwiązanie uzyskują na podstawie ob serwacji rzeczy i zjawisk,
- skupienie uwagi uczniów na demonstrowanym przedmiocie lub czynności oraz zapewnienie im dobrych warunków obserwacji,
- odpowiednie kierowanie obserwacją za pomocą pytań w celu odróżnienia cech istotnych, wykrycia związków i zależności,
- wiązanie obserwacji z działaniem uczniów,
- tempo pokazu powinno być dostosowane do realiów i wymogów obserwacji (łącznie z tzw. węzłami, czyli trudnościami ukrytymi dla oczu obserwato rów),
- wszyscy uczestnicy zajęć muszą przećwiczyć określone czynności pod nad zorem instruktora,
- w razie potrzeby ewentualna decyzja instruktora o powtórzeniu ćwiczenia aż do momentu uzyskania zakładanych efektów,
- dokonanie obserwacji różnymi zmysłami, a więc poza zwykłym oglądaniem również poznanie za pomocą dotyku, smaku, słuchu⁶¹.

Według G. Petty pokaz może wystąpić przy wykorzystaniu następujących technik:

- „milczącej prezentacji” – przed pokazem nauczyciel uprzedza uczniów, że w czasie pokazu nie będzie niczego objaśniał i komentował oraz prosi ich o wnikliwą i dokładną obserwację, gdyż później będą pytani o czynności, które wykonywał. Pokaz będzie stanowił wzór do późniejszego naśladowania,
- „prezentacja tego, czego nie należy robić” – polega na świadomym popeł nianiu przez nauczyciela błędów podczas pokazu. Błędy muszą być jednak zauważalne i celowo dobrane po to, aby uniknąć sytuacji, w której uczniowie mogliby się pogubić w odbiorze i przez przypadek nauczyć się niewła ściwych zachowań. **Jeśli pokaz miałby dotyczyć bezpieczeństwa, lepiej należałoby z tej techniki zrezygnować,**
- „prezentacja sokratejska” – polega na tym, że nauczyciel zwraca się z prośbą do uczniów o instruowanie go, jak powinien postępować, aby pokaz był pełny,

⁶⁰ Tamże, s. 293.

⁶¹ Tamże.

- „prezentacja w wykonaniu uczniów” – uczniowie sami przygotowują pokaz. Pokaz nie musi odpowiadać temu, który został wcześniej zaprezentowany przez nauczyciela⁶².

W szkoleniu strzeleckim metoda pokazu jest szeroko wykorzystywana. Może towarzyszyć zajęciom teoretycznym prowadzonym metodą wykładu (i stanowić jego uzupełnienie) wtedy, gdy prezentujemy np. broń palną i amunicję, ale przede wszystkim może stanowić samodzielną metodę zajęć podczas kształtowania umiejętności typowo ruchowych, związanych z obsługiwaniem i posługiwaniem się bronią palną. Zakres wykorzystania jej przez prowadzącego jest bardzo szeroki i zaczyna się od najprostszych czynności, np. prezentacji sposobu ładowania naboju do magazynków, a kończy na tych najbardziej zaawansowanych, związanych chociażby z realizacją strzelań sytuacyjnych wymagających połączenia wielu obszarów wiedzy i umiejętności zawodowych. Kształtowanie u policjantów wiedzy i umiejętności związanych z poprawnością obsługi broni palnej i posługiwania się nią jest związane z wiodącą rolą nauczyciela/instruktora. To na nim spoczywa odpowiedzialność wzorowego demonstrowania określonych czynności. Obraz jego postępowania będzie stanowić wzór do naśladowania przez obserwujących go słuchaczy.

ĆWICZENIE

Pólturzycki uważa, że ćwiczenie jest to „wielokrotne powtarzanie czynności stanowiących treść zadania, zorganizowane w przemyślany sposób i wymagające wykorzystania środków zapewniających rozwijanie umiejętności. Ćwiczenie służy kształtowaniu i utrwalaniu umiejętności oraz podwyższaniu sprawności wykonania danej czynności. Mogą to być umiejętności praktyczne, umysłowe lub fizyczno-ruchowe”⁶³.

Zajęcia prowadzone tą metodą obejmują cztery części:

- uświadomienie uczestnikom celu zajęć, znaczenia kształtowania danej umiejętności dla praktyki oraz tworzenia wzorca czynności w świadomości słuchaczy,
- wykonywanie czynności pod nadzorem instruktora,
- samodzielne wykonywanie czynności,
- kontrolę opanowania umiejętności⁶⁴.

Podobną opinię co do przebiegu zajęć realizowanych tą metodą ma F. Berżnicki. Według niego jest to:

- „uświadomienie uczestnikom celu zajęć oraz znaczenia danej umiejętności dla praktyki,
- opis wykonania przy użyciu środków poglądowych w celu tworzenia modelu czynności w świadomości uczniów,
- wskazanie sposobu wykonania i zaznajomienie z niezbędnymi narzędziami,

⁶² G. Petty, *Nowoczesne nauczanie...*, dz. cyt., s. 174.

⁶³ J. Pólturzycki, *Dydaktyka dla...*, dz. cyt., s. 129.

⁶⁴ Tamże.

- pokaz wzorcowego wykonania z objaśnieniem,
- próby wykonania czynności pod nadzorem nauczyciela,
- samodzielne wykonywanie czynności, kontrola opanowania umiejętności⁶⁵.

Przy doborze ćwiczeń należy kierować się następującymi wskazówkami:

- mogą być realizowane w grupach lub samodzielnie,
- przestrzegać zasad kształcenia, a w szczególności zasady stopniowania trudności,
- różnicować charakter zadań,
- zwiększać samodzielność ćwiczących, akcentując planowanie i organizowanie pracy, jej realizację oraz kontrolę wykonanej pracy.

W szkoleniu strzeleckim najczęściej metoda ćwiczeń połączona jest z pokazem. Wykorzystywana jest podczas kształtowania umiejętności manualnych przy posługiwaniu się bronią palną, gdy dotyczy to techniki i taktyki. Metoda przyczynia się do przekształcenia wiadomości teoretycznych w umiejętności praktyczne. Służy rozwijaniu odpowiednich umiejętności, opanowywaniu sprawności oraz kształtowaniu nawyków i przyzwyczajzeń oraz tworzeniu tzw. pamięci mięśniowej. Opiera się na wielokrotnym powtarzaniu zleconych zadań. O zakończeniu ćwiczeń decyduje prowadzący, określający stopień ich opanowania. Prowadzący przez cały czas ćwiczeń zachowuje się bardzo aktywnie, na bieżąco starając się udzielać rad i wskazówek.

Uwaga! W procesie dydaktycznym metody kształcenia wzajemnie się uzupełniają i przenikają. Nie można jednoznacznie określić i wyodrębnić jednej z nich, wyłącznie tej, którą nauczyciel będzie się posługiwał w czasie realizacji zajęć.

4. Środki dydaktyczne w realizacji szkolenia strzeleckiego

Kupisiewicz określa, że środki dydaktyczne są to „przedmioty materialne, które dostarczają uczniom określonych bodźców wzrokowych, słuchowych, dotykowych i innych, dzięki czemu usprawniają proces kształcenia, a przez to wpływają korzystnie na jego przebieg i efekty”⁶⁶. Według niego spełniają one w procesie nauczania i uczenia się następujące funkcje:

- „ułatwiają uczniom poznanie rzeczy, zjawisk, wydarzeń i procesów w sposób bezpośredni, to znaczy w drodze faktycznego kontaktu z nimi, lub pośredni, to jest poprzez kontakt z tymi rzeczami, zjawiskami, wydarzeniami i procesami za pomocą reprezentujących je zastępników;

⁶⁵ F. Bereźnicki, *Podstawy...*, dz. cyt., s. 295.

⁶⁶ Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka*, dz. cyt., s. 188.

- pobudzają i intensyfikują procesy myślowe u uczniów, ułatwiając im analizowanie, syntetyzowanie i porównywanie poznawanych obiektów oraz formułowanie na tej podstawie stosownych uogólnień;
- zastępują lub dopełniają czynności dydaktyczne nauczyciela tam, gdzie jest to konieczne lub wskazane ze względów metodycznych, na przykład jako projekcje nagranych na taśmę wideo wykładów, filmów oświatowych, tekstów programowych”⁶⁷.

Środki dydaktyczne dzieli na cztery kategorie:

- 1) wzrokowe – przedmioty naturalne, modele, obrazy nieruchome i ruchome, schematy, symbole, wykresy, diagramy, słowa pisane i drukowane,
- 2) słuchowe – pliki audio odtwarzane z różnych nośników – urządzeń,
- 3) wzrokowo-słuchowe – nagrane pliki audio-wideo odtwarzane z różnych nośników – urządzeń,
- 4) techniczne – urządzenia techniczne⁶⁸.

Okoń środki dydaktyczne dzieli na proste i złożone, a wśród nich wyróżnia sześć kategorii:

1. Środki proste:
 - 1) środki słowne (podręczniki, teksty drukowane),
 - 2) proste środki wzrokowe (okazy, modele, obrazy, mapy, wykresy, schematy, szablony).
2. Środki złożone:
 - 1) mechaniczne środki wzrokowe umożliwiające przekazywanie obrazów za pomocą urządzeń technicznych,
 - 2) środki słuchowe pozwalające przekazywać dźwięki za pomocą urządzeń technicznych,
 - 3) środki słuchowo-wzrokowe (audiowizualne) łączące obraz z dźwiękiem,
 - 4) środki automatyzujące proces uczenia się⁶⁹.

W procesie szkolenia strzeleckiego można wykorzystywać środki dydaktyczne w szerokim zakresie, np. broń palną, przekroje broni palnej, atrapy broni palnej, amunicję bojową, amunicję treningową, amunicję szkolną, tarcze strzeleckie, wykresy, szablony, tablice poglądowe, prezentacje multimedialne, foliogramy, przezrocza, zszywacze, zszywki, środki piśmiennicze, zaklejki, ochronniki słuchu, ochronniki wzroku, imitacje osłon taktycznych, obrotniki, podnośniki, transportery tarcz, trenażery.

⁶⁷ Tamże, s. 189.

⁶⁸ Tamże, s. 191.

⁶⁹ W. Okoń, *Wprowadzenie do dydaktyki...*, dz. cyt., s. 277.

5. Struktura zajęć szkoleniowych

Według Cz. Kupisiewicza lekcja stanowi podstawę systemu klasowo-lekcyjnego. „Określa ona nie tylko czas pracy nad tematami, na jaki dzieli się materiał programowy, lecz wpływa również na tok kształcenia, czyli na rozkład w czasie poszczególnych działów tego tematu (nazywanych jednostkami metodycznymi) oraz związanych z nimi zadań dydaktycznych”⁷⁰.

Autor uważa, że do dziś nie ma jednolitego stanowiska wśród dydaktyków i metodyków odnoszącego się do struktury lekcji. Twierdzi, że obecnie o strukturze lekcji nie powinny decydować czynniki formalne (stopnie), a jedynie cele i zadania dydaktyczne oraz metody i środki kształcenia⁷¹.

Petty twierdzi, że nie ma idealnego scenariusza lekcji służącego określonym celom, jednakże zawsze istotne są następujące zagadnienia:

- „planując lekcję, należy myśleć o realizacji celów,
- uczniowie powinni rozumieć cel lekcji,
- ostatnie ćwiczenie nauczanej umiejętności powinno być jak najbardziej realistyczne,
- lekcja powinna mieć logiczną strukturę,
- trzeba użyć różnorodnych metod nauczania i zaproponować urozmaicone zadania,
- uczniowie powinni być aktywni, a nie bierni,
- plan powinien być dopasowany do charakteru uczniów,
- zawsze, kiedy to możliwe, pogadanka nauczyciela powinna być wsparta prezentacją wizualną,
- motywacja (przypominam: sukces, cel, radość, wzmocnienie, stawianie nowych celów),
- zainteresowanie (konkretny przypadek, odniesienie do życia uczniów, wyzwanie, zagadki, gry, inne),
- zwykle zadania zajmują uczniom więcej czasu, niż szacuje nauczyciel,
- przygotuj zadania dodatkowe dla uczniów, którzy skończą przed czasem (albo dawaj zadania otwarte, żeby każdy miał co robić),
- zawsze przygotuj więcej, niż myślisz, że będzie ci potrzebne. Nie ma nic gorszego niż ukończenie wszystkiego długo przed końcem lekcji! (przygotowania nie pójdą na marne, przecież będzie jeszcze następna lekcja!),
- nie zapomnij, że te same zadania można dawać różnym grupom (lub powtarzać te same serie)”⁷².

⁷⁰ Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka*, dz. cyt., s. 177.

⁷¹ Tamże.

⁷² G. Petty, *Nowoczesne nauczanie...*, dz. cyt., s. 409.

Pólturzycki zaproponował, aby w strukturze lekcji występowały trzy główne fazy (części):

1. Część przygotowawcza (wstępna).
2. Część podstawowa (zasadnicza).
3. Część końcowa⁷³.

Część wstępna (przygotowawcza lub powtarzająca) powinna zawierać:

- a) czynności organizacyjno-porządkowe:
 - sprawdzenie miejsca realizacji zajęć,
 - przyjęcie meldunku,
 - sprawdzenie obecności,
 - wypełnienie dokumentacji szkoleniowej, m.in. wpisanie tematu zajęć do dziennika szkolenia,
- b) sprawdzenie wiadomości wiedzy lub umiejętności z zakresu materiału zrealizowanego na wcześniejszych zajęciach,
- c) nawiązanie i wprowadzenie do zajęć:
 - odniesienie się do materiału realizowanego na poprzednich zajęciach,
 - umotywowanie i aktywizowanie zainteresowania słuchaczy,
 - zaprezentowanie tematu zajęć,
 - określenie celów zajęć,
 - przedstawienie organizacji i struktury zajęć,
 - zaprezentowanie literatury do zajęć.

Część zasadnicza (główna lub podstawowa) powinna zawierać przekaz nowego materiału. Nowy materiał powinien stanowić rozwinięcie zaprezentowanego tematu oraz celów zajęć.

Część końcowa powinna zawierać:

- a) czynności związane z powtórzeniem i utrwaleniem prezentowanego materiału:
 - utrwalenie najważniejszych treści lub kształconych umiejętności,
- b) podsumowanie zajęć:
 - określenie stopnia osiągnięcia zakładanych celów,
- c) czynności organizacyjno-porządkowe kończące zajęcia:
 - przypomnienie literatury,
 - zlecenie prac do samodzielnego wykonania,
 - określenie terminu następnych zajęć,
 - zakończenie zajęć.

⁷³ J. Pólturzycki, *Dydaktyka dla...*, dz. cyt., s. 216.

6. Zasady budowy i sporządzania konspektu do zajęć

POJĘCIE KONSPEKTU

Według Pólturzyckiego konspekt jest „zewnątrznym wyrazem przygotowania nauczyciela do zajęć, zawierający plan, układ materiału do przekazania i opracowania z uczniami, planowane metody i środki dydaktyczne do wykorzystania w toku pracy. Konspekt spełnia rolę scenariusza dla tak złożonego wydania pedagogicznego, jakim są zajęcia, i podobnie jak w scenariuszu są w nim przewidziane poszczególne działania i sytuacje dydaktyczne, ich właściwości, odpowiednia kolejność, trafnie dobrane przykłady”⁷⁴.

Kupisiewicz uważa, że konspekt jest „bardziej szczegółowym rozwinięciem planu lekcji. Obejmuje on zwykle temat i zadania lekcji, jej porządek (tok) z rozwinięciem na poszczególne etapy, temat pracy domowej, a ponadto przewidywane pytania nauczyciela i uczniów. Oprócz tego w konspekcie lekcji wymienia się również te metody i środki dydaktyczne, które mają być zastosowane podczas lekcji, zamierzone do wykorzystania cytaty, zadania o różnym stopniu trudności i tym podobne”⁷⁵.

RODZAJE KONSPEKTÓW

Gołębniak uważa, że „szczegółowe plany lekcji mogą różnić się stopniem szczegółowości oraz formą. Tak jak nie istnieje jedna forma zajęć, tak nie istnieje jeden format pisanego planu zajęć. Zależy on zawsze od poziomu i obszaru edukacji, zwyczajów przyjętych w danej szkole, indywidualnych preferencji nauczyciela. Niektórzy nauczyciele, by móc myśleć kreatywnie, ograniczają zapis do minimum; inni są przekonani, że umieszczenie w scenariuszu czy konspekcie wielu szczegółów sprzyja koncentracji i kreatywnemu myśleniu czy działaniu”⁷⁶.

Według Majchrowicza, Tucholskiego i Werwickiego konspekty można podzielić ze względu na:

- zawartość konspektu,
- formę konspektu.

Ze względu na zawartość można wyróżnić konspekty:

- ramowe,
- treściowe.

Ze względu na formę można wyróżnić konspekty:

- tabelaryczne,
- opisowe⁷⁷.

⁷⁴ Tamże, s. 201.

⁷⁵ Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka*, dz. cyt., s. 179–180.

⁷⁶ B.D. Gołębniak, *Nauczanie i uczenie się w klasie*, [w:] Z. Kwieciński, B. Śliwierski (red.), *Pedagogika*, t. 2, Warszawa 2004, s. 192.

⁷⁷ W.St. Majchrowicz, M. Tucholski, M. Werwicki, *Poradnik wykładowcy*, Słupsk 2000, s. 78.

Konspekt ramowy – „jest to plan metodyczny zajęć, uwzględniający podstawowe, ogólnie sformułowane elementy realizowanego tematu. Część metodyczna takiego konspektu zawiera ogólne ramy rozwiązań metodycznych. Zagadnienia przedstawione do omówienia są jedynie wymienione, bez szczegółowego merytorycznego ich opisywania”⁷⁸.

Konspekt treściowy – „poza elementami występującymi w konspekcie ramowym zawiera bogato rozbudowaną część przeznaczoną na treści merytoryczne realizowanego tematu. Poszczególne zagadnienia i tezy są opisane w zakresie, jaki wykładowca chce przekazać słuchaczom”⁷⁹.

Konspekt tabelaryczny – „jest to plan zajęć przedstawiony w formie tabeli uwzględniającej poszczególne ogniwa lekcji, jak również stosowane rozwiązania metodyczne”⁸⁰.

Konspekt opisowy – „jest w zakresie formy odwrotnością konspektu tabelarycznego. Całość lekcji (z uwzględnieniem kolejności poszczególnych ogniw) przedstawiona jest w formie opisowej. Wszystkie elementy lekcji są kolejno scharakteryzowane i opisane”⁸¹.

BUDOWA KONSPEKTU

Zdaniem F. Bereźnickiego konspekt zawiera zazwyczaj następujące elementy:

- przedmiot zajęć,
- temat lekcji,
- cele lekcji,
- metody nauczania i uczenia się,
- środki dydaktyczne,
- plan ogólny lekcji (część wstępną, zasadniczą i końcową),
- szczegółowy przebieg lekcji (rozwiniecie poszczególnych punktów planu ogólnego, m.in. czynności nauczyciela i uczniów, wypowiedzi i pytania nauczyciela, określa metody i formy wykorzystania pomocy dydaktycznych, treść problemów do rozwiązania, czas pracy samodzielnej uczniów oraz temat pracy domowej)⁸².

Według Majchrowicza, Tucholskiego i Werwickiego konspekt zbudowany jest z dwóch zasadniczych części:

- formalnej,
- metodycznej⁸³.

Część formalna uwzględnia wszystkie elementy, które są związane z ogólnymi założeniami zajęć, np. temat zajęć, rodzaj audytorium, czas i struk-

⁷⁸ Tamże.

⁷⁹ Tamże, s. 79.

⁸⁰ Tamże.

⁸¹ Tamże.

⁸² F. Bereźnicki, *Podstawy...*, dz. cyt., s. 399.

⁸³ W.St. Majchrowicz, M. Tucholski, M. Werwicki, *Poradnik...*, dz. cyt., s. 78.

turę zajęć, pomoce dydaktyczne, miejsce zajęć, stosowane metody nauczania, literaturę, cele zajęć oraz oczekiwane efekty⁸⁴.

Część metodyczna uwzględni wszelkie elementy dotyczące zakresu realizacji poszczególnych zagadnień i też tematu. Ponadto w tej części należy przedstawić chronologiczną charakterystykę zasad organizacyjnych zajęć oraz stosowanych rozwiązań metodycznych. Przy planowaniu tej części konspektu należy wykorzystać wiedzę dotyczącą budowy lekcji, jej ogniw oraz ich kolejności. Czynności przewidziane do wykonania należy podzielić na trzy fazy:

- a) fazę wstępną (organizacyjno-porządkową), uwzględniającą takie czynności, jak: czynności wstępne (przyjęcie meldunku, sprawdzenie obecności, wpisanie tematu do dziennika), sprawdzenie wiadomości, nawiązanie i wprowadzenie do tematu (sformułowanie tematu, określenie struktury zajęć, podanie metody zajęć, określenie celów zajęć, podanie literatury),
- b) fazę główną (zasadniczą), uwzględniającą czynności związane z przekazaniem nowych wiadomości, utrwaleniem i udoskonaleniem posiadanej już wiedzy oraz umiejętności,
- c) fazę końcową, uwzględniającą takie czynności, jak: podsumowanie zajęć, zlecenie pracy samodzielnej oraz omówienie spraw organizacyjnych dotyczących kolejnych zajęć⁸⁵.

Nauczyciel tworzący konspekt powinien podporządkować jego budowę odpowiedziom na następujące pytania:

1. „Czy, kiedy i jak zapoznam uczniów z tematem danej lekcji oraz wynikającymi z niego zadaniami?
2. Czy i ewentualnie w jaki sposób (tzw. kartkówka, pogadanka) sprawdzę stopień opanowania przez uczniów materiału zrealizowanego podczas ostatniej lekcji?
3. Za pomocą jakich metod i środków zaznajomię uczniów z nowym materiałem?
4. Jakie pomoce naukowe zastosuję w tym celu?
5. Jaką zastosuję metodę przekazu nowego materiału?
6. W jaki sposób utrwalię zrealizowany na lekcji materiał?
7. Czy i jak będę wdrażał uczniów do samodzielnego posługiwania się nim?
8. Czy i jak skontroluję uzyskane wyniki nauczania?
9. Czy i jaką zadam uczniom pracę domową?
10. Czy i jak będę różnicował stopień trudności przerabianego na lekcji materiału, aby dostosować go do możliwości poszczególnych uczniów?
11. Jakie zagadnienia, realizowane podczas lekcji powinienem wykorzystać, aby rozwijać u uczniów samodzielne myślenie i działanie oraz kształtować pożądane postawy?”⁸⁶.

⁸⁴ Tamże.

⁸⁵ Tamże.

⁸⁶ Cz. Kupisiewicz, *Podstawy dydaktyki ogólnej*, Warszawa 1996, s. 205.

Decyzja nr 713 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 grudnia 2005 r. w sprawie szkolenia strzeleckiego policjantów jednoznacznie określa, że „zajęcia ze szkolenia strzeleckiego prowadzi się na podstawie konspektu określającego organizację, metodę, przebieg i czas zajęć”⁸⁷. Sporządzony konspekt powinien być także zatwierdzony⁸⁸.

Przykładowymi konspektami do realizacji zajęć z wyszkolenia strzeleckiego mogą być poniższe konspekty.

KONSPEKT DO PRZEPROWADZENIA ZAJĘĆ TEORETYCZNYCH ZE SZKOLENIA STRZELECKIEGO

ZATWIERDZAM

Słupsk, dnia 07.01.2020 r.

KONSPEKT do przeprowadzenia zajęć ze szkolenia strzeleckiego z policjantami kursu specjalistycznego dla instruktorów strzelań policyjnych

TEMAT: Warsztatowa prezentacja zajęć szkoleniowych.

ZAGADNIENIE: zasady bezpieczeństwa obowiązujące podczas szkolenia strzeleckiego policjantów.

CZAS: 1 x 45 min.

METODA: wykład.

MIEJSCE: obiekty Zakładu Wyszkolenia Strzeleckiego Szkoły Policji w Słupsku, według planu zajęć: sala wykładowa nr 25 C.

POMOCE I ŚRODKI DYDAKTYCZNE: prezentacja multimedialna, rzutnik multimedialny, komputer.

CEL DYDAKTYCZNY:

Po zrealizowaniu zagadnienia słuchacz będzie znał:

- ogólne zasady bezpiecznego postępowania się bronią palną,
- zasady udziału w szkoleniu strzeleckim,
- obowiązki strzelającego,
- sytuacje, w których strzelający natychmiast przerywa strzelanie,
- zasady bezpieczeństwa obowiązujące podczas strzelania.

CEL ETYCZNY, NORMY I WARTOŚCI ETYCZNO-MORALNE ORAZ PRAWA CZŁOWIEKA:

Zaakcentować znaczenie znajomości i przestrzegania praw człowieka i podstawowych wolności, zasad etyki zawodowej policjanta oraz polityki i procedur antydyskryminacyjnych, antymobbingowych, a także działań antykorupcyjnych w Policji oraz możliwości skontaktowania się z Pełnomocnikiem Komendanta Szkoły Policji w Słupsku do spraw Ochrony Praw Człowieka.

⁸⁷ *Decyzja nr 713 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 grudnia 2005 r. w sprawie szkolenia strzeleckiego policjantów* (Dz.Urz. KGP z 2006 r. Nr 3, poz. 9 z późn. zm.), § 6 ust. 8.

⁸⁸ Tamże, § 6 ust. 9.

Policjant powinien wykonywać czynności służbowe według najlepszej woli i wiedzy, z należytą uczciwością, rzetelnością, wykazując się odpowiedzialnością, odwagą i ofiarnością.

Policjant we wszystkich swoich działaniach ma obowiązek poszanowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka, w szczególności wyrażający się w respektowaniu prawa każdego człowieka do życia, zakazie inicjowania, stosowania lub tolerowania tortur bądź niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania.

Policjant podejmując decyzję o użyciu broni palnej lub zastosowaniu środków przymusu bezpośredniego, powinien zachować szczególną rozwagę i stale mieć na uwadze charakter tych środków.

LITERATURA:

akty prawne:

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (z późn. zm.).

Ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (z późn. zm.).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji (z późn. zm.).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 listopada 2014 r. w sprawie uzbrojenia Policji.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie warunków bezpieczeństwa i higieny służby w trakcie realizacji szkoleń w Policji.

Zarządzenie nr 805 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2003 r. w sprawie „Zasad etyki zawodowej policjanta”.

Zarządzenie nr 24 Komendanta Głównego Policji z dnia 21 lipca 2015 r. w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i użytkowania broni palnej przez policjantów (z późn. zm.).

Zarządzenie nr 53 Komendanta Głównego Policji z dnia 25 września 2018 r. w sprawie gospodarowania uzbrojeniem i sprzętem techniczno-bojowym w Policji.

Decyzja nr 713 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 grudnia 2005 r. w sprawie szkolenia strzeleckiego policjantów.

Decyzja nr 3 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 stycznia 2007 r. zmieniająca decyzję w sprawie szkolenia strzeleckiego policjantów.

Decyzja nr 173 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla instruktorów strzelań policyjnych.

Decyzja nr 253 Komendanta Głównego Policji z dnia 20 lipca 2016 r. w sprawie ustalenia wzorów i typów uzbrojenia Policji (z późn. zm.).

Decyzja nr 32 Komendanta Szkoły Policji w Słupsku z dnia 27 lutego 2010 r. w sprawie regulaminu strzelnicy Szkoły Policji w Słupsku (z późn. zm.).

Decyzja nr 12 Komendanta Szkoły Policji w Słupsku z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie zasad prowadzenia dzienników szkolenia i konspektów w Szkole Policji w Słupsku (z późn. zm.).

instrukcje:

Instrukcje obsługi i użytkowania broni palnej: P-64, P-83, GLOCK, P-99 Walther.

Instrukcje obsługi i użytkowania pistoletów maszynowych.

Instrukcje obsługi i użytkowania strzelb gładkolufowych.

publikacje:

Ciechanowicz W., Pellowski L., *Od Naganta do Czaka*, Słupsk 1999.

Europejska konwencja praw człowieka i podstawowych wolności – 1950.

Jałoszyński K., *Technika posługiwania się bronią*, Legionowo 1999.

Jaśkowski H., Jaśkowski T., Górnicki S., *Dane taktyczno-techniczne broni palnej i amunicji będącej na wyposażeniu Policji*, Słupsk 1999.

Nawrotek J., Kazimierski F.E., *Krótką broń palną*, Toruń 2011.

O sobie – do siebie – do innych, poradnik dla wykładowcy, praca zbiorowa, Słupsk 2008.

Powszechna deklaracja praw człowieka, 1948.

Rybicki P., Salamonik P., *Podstawowe wiadomości o pistoletach będących w uzbrojeniu polskiej Policji*, Słupsk 2017.

Rybicki P., Salamonik P., *Podstawowe wiadomości o pistoletach maszynowych będących w uzbrojeniu polskiej Policji*, Słupsk 2011.

Rybicki P., Salamonik P., Szadzewicz S., Winnicki G., *Podstawowe zasady użytkowania broni palnej krótkiej*, Słupsk 2020.

Służyć i chronić – wskazówki do procesu kształtowania pożądanych postaw i zachowań w toku szkolenia zawodowego podstawowego, Komenda Główna Policji 2011.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA.

1. Czynności organizacyjne:

- 1) Przyjąć meldunek.
- 2) Zapytać, czy słuchacze:
 - a) ze względu na stan psychofizyczny mogą uczestniczyć w zajęciach,
 - b) posiadają broń palną,
 - c) posiadają amunicję,
 - d) zgłaszają niesprawność techniczną broni palnej.
- 3) Przejrzeć broń palną/szkolną.
- 4) Sprawdzić obecność.
- 5) Wypełnić dziennik szkolenia.

2. Sprawdzenie wiadomości lub umiejętności:

- 1) Zadać pytanie lub wskazać umiejętność.
- 2) Wywołać słuchacza do udzielenia odpowiedzi lub zaprezentowania umiejętności.
- 3) Wystawić ocenę i ją uzasadnić.
- 4) Wskazać na ewentualne błędy i określić sposób ich usunięcia.

3. Nawiązanie i umotywowanie:

- 1) Nawiązać do poprzednich zajęć.
- 2) Odwołać się do przykładów z praktyki terenowej adekwatnych do realizowanej problematyki (opis zdarzenia, artykuł, pokaz multimedialny, film itp. dotyczący sytuacji przestrzegania lub nieprzestrzegania zasad bezpieczeństwa obowiązujących podczas szkolenia strzeleckiego policjantów).
- 3) Umotywować oraz uzasadnić słuchaczom znaczenie i potrzebę pogłębiania oraz doskonalenia wiedzy i umiejętności zawodowych.

4. Wprowadzenie:

- 1) Podać temat, zagadnienie.
- 2) Podać cel kształcenia.
- 3) Określić kryterium zaliczenia.
- 4) Przedstawić organizację i strukturę zajęć:
 - a) czas,
 - b) metody,

- c) osoby realizujące,
- d) przebieg zajęć.
- 5) Podać literaturę.
- 6) Zaakcentować cel etyczny, normy i wartości etyczno-moralne oraz prawa człowieka.
- 7) Przypomnieć najważniejsze warunki bezpieczeństwa obowiązujące podczas zajęć ze szkolenia strzeleckiego.

II CZĘŚĆ ZASADNICZA.

Przekazanie treści zgodnych z programem szkolenia (zagadnienie)

A Ogólne zasady bezpiecznego posługiwania się bronią palną.

Zasady bezpieczeństwa należy znać, przestrzegać ich i stosować je w praktyce, ponieważ chwila nieuwagi może doprowadzić do straty zdrowia lub życia ludzkiego, może wyrazić krzywdę partnerowi z patrolu, osobie najbliższej, znajomemu lub osobie postronnej. Często skutki są nieodwracalne, dlatego tutaj nie ma miejsca na błędy.

Bezpieczeństwo jest bezsprzecznie sprawą najważniejszą. Jest oczywiste, że jednoznaczne przepisy bezpieczeństwa nie podlegają żadnej dyskusji. Natomiast nieprzestrzeganie choćby jednego, z pozoru niezbyt istotnego, elementu – może spowodować reakcję łańcuchową, polegającą na rezygnacji z kolejnych, już bardziej istotnych zasad, co może mieć katastrofalne następstwa. Nie wszystkie zasady bezpiecznego obchodzenia się z bronią palną da się wymienić i opisać. W wątpliwych sytuacjach wyobraźmy sobie zagrożenie, pozwoli nam to podjąć trafną decyzję co do naszego zachowania. Trzeba przy tym zawsze założyć najgorszy przebieg ewentualnych wydarzeń.

Posługując się bronią, należy przestrzegać następujących zasad:

1. **Zawsze traktuj każdą broń palną jak naładowaną, sprawną i gotową do strzału.** Nie zgaduj, nie ryzykuj, kontakt z jakąkolwiek bronią palną zawsze zaczynaj od sprawdzenia, czy magazynek jest odłączony, czy w komorze naboju nie pozostał nabój. Nigdy i nikomu nie wierz na słowo, że broń palna jest rozładowana. To zbyt ważna kwestia, by twierdząc czuł się urażony tym, że sprawdzisz, jak jest naprawdę.
2. **Zawsze kieruj lufę w bezpieczne miejsce i tam oddawaj strzał kontrolny.** Innymi słowy, nigdy nie kieruj broni palnej tam, gdzie nie chcesz strzelić, gdzie mogłoby to zagrażać życiu i zdrowiu. To bardzo ważne, zwłaszcza w strzelaniu z broni palnej krótkiej. Jej niewielkie wymiary powodują, że trudno precyzyjnie określić kierunek lufy, ponadto nawet niewielkie odchylenie powoduje, że pocisk pada daleko od punktu, w który chcieliśmy trafić.
3. **Nigdy nie kładź palca na języku spustowym, jeżeli nie chcesz strzelać.** Układaj palec na języku spustowym tylko wtedy, gdy chcesz świadomie oddać strzał do rozpoznanego celu.
4. **Zawsze noś broń palną zabezpieczoną** (nawet jeśli jesteś pewny, że nie jest załadowana), **bez wprowadzonego naboju do komory naboju, jeżeli sytuacja tego nie wymaga.** Broń palną załadowaną niezwłocznie rozładuj po ustaniu przyczyny jej załadowania z zachowaniem środków bezpieczeństwa.
5. **Nigdy nie baw się bronią palną.** Jeżeli chcesz się pobawić, kup sobie zabawkę. Broń palną nią nie jest. Nie wierz westernom. Ich bohaterowie strzelają ślepą amunicją i nigdy nie odstrzelają sobie palców u nóg, próbując zdobyć broni szybciej niż słynni rewolwerowcy Billy The Kid czy Doc Holliday.
6. **Trenuj na sucho tylko w bezpiecznym miejscu i z rozładowaną bronią palną.** Jeżeli chcesz potrenować ładowanie, rozładowanie i składanie się do strzału, rób to w miejscu, w któ-

- rym nikomu nie zagrażasz i tylko przy użyciu specjalnej amunicji szkolno-treningowej, bez ładunku.
7. **Nigdy nie pozostawiaj broni palnej bez nadzoru.** Nieważne, czy jest załadowana, czy nie. Zawsze może znaleźć się nieodpowiedzialny człowiek, który wprowadzi naboje do komory nabojoyej.
 8. **Nigdy nie przekazuj załadowanej broni palnej.** W razie potrzeby przekazania broni palnej sprawdź, czy jest rozładowana, i pozostaw zamek w tylnym położeniu.
 9. **Nigdy nie przechowuj załadowanej broni palnej.** W domu poinstruuuj rodzinę i odkładaj broń palną w odpowiednie miejsce ograniczające do niej dostęp. Dzieci są bardzo zdolne, nie wolno ich nie doceniać. Ale czasami zapominają o tym, że trzeba, tak jak je uczyłeś, sprawdzić, czy broń palna, którą biorą do ręki, jest rozładowana. Wytłumacz domownikom, jak groźnym narzędziem jest broń palna w rękach osoby nie przeszkolonej. Pamiętaj, aby broń palna była zabezpieczona nie tylko przed złodziejem, ale również przed dziećmi i niepowołanymi osobami, nawet podczas twojej obecności w domu.
 10. **Zawsze utrzymuj broń palną w czystości i dobrym stanie technicznym.** Zanieczyszczenia w przewodzie lufy mogą prowadzić do jej rozdęcia, a nawet rozsądzenia i poranienia odłamkami strzelca i innych osób. Broń palna systematycznie czyszczona i w dobrym stanie technicznym nie powinna zawieść w sytuacji jej użycia.
 11. **Zawsze uważaj, czym ładujesz broń palną.** Bez amunicji nie ma strzelania. Ale nie wolno strzelać byle czym. Zawsze bardzo starannie sprawdzaj amunicję przeznaczoną do strzelania. Wystrzegaj się używania nabojów pogiętych, z zadziorami, skorodowanych, brudnych, niezgodnych z typem używanej broni palnej.
 12. **Zawsze noś na strzelniczy ochraniacze słuchu i wzroku.** Uszu ani oczu nie wygrzebieś na loterii. Masz je na całe życie. Po co bez potrzeby narażać je na uszkodzenie? Jeżeli jednak będziesz musiał strzelać w samoobronie bez ochraniaczy słuchu, trudno. Lepiej niech podzwoni w uszach od strzału niż od uderzenia gazurką.
 13. **Nigdy, ale to nigdy, „nie mieszaj prochu z alkoholem”.** Jeżeli wypijeś choć jedno piwo – zapomnij o strzelaniu. To samo odnosi się do narkotyków i leków o silnym działaniu na układ nerwowy. Jeżeli po jakimś leku nie wolno prowadzić pojazdów (o czym powinien uprzedzić lekarz zapisujący lek i ostrzegać napis na opakowaniu), to tym bardziej nie wolno strzelać.
 14. **Nigdy nie powstrzymuj się przed upominaniem osób nie przestrzegających zasad bezpieczeństwa w obchodzeniu się z bronią palną.** Wypadki chodzą po ludziach. Jeżeli widzisz, że znajdująca się obok ciebie osoba nie przestrzega zasad bezpieczeństwa, to nie jest to tylko jej sprawa, bo konsekwencje jej nieodpowiedzialności mogą ponieść wszyscy znajdujący się dookoła, z tobą włącznie. Ludzie są tylko ludźmi, są omylni i niedoskonalni.
 15. **Zawsze trzymaj broń palną w dłoni wiodącej.** Dłoń wspomagająca niech faktycznie wspomaga dłoń strzelającą i obsługuje broń palną. Nie przekładaj broni palnej z ręki do ręki, jeśli nie ma takiej potrzeby.
 16. **Stale doskonal swoje umiejętności strzeleckie.** Prawidłowe nawyki i doskonalone umiejętności minimalizują możliwość popełnienia błędu, a zwiększają skuteczność w przypadku użycia broni palnej.
 17. **Zawsze przenoś i przewoź broń palną w bezpieczny sposób, tak aby jej nie zgubić lub nie dać jej sobie odebrać.** Bądź przezorny i nie prowokuj sytuacji, w których mógłbyś utracić broń palną lub w których ktoś mógłby ją tobie odebrać.
 18. **Ucz się udzielania pomocy przedmedycznej, zwłaszcza w zakresie ran postrzałowych.** Nigdy nie wiadomo, kiedy zaistnieje sytuacja do wykorzystania posiadanych umiejętności w tym zakresie.

19. **Zawsze zapoznaj się i postępuj zgodnie z instrukcją opisu i użytkowania danej broni palnej, z której chcesz strzelać.** Nieprzestrzeganie tej zasady może doprowadzić do wypadku.
20. **Nigdy nie dokonuj we własnym zakresie napraw bądź przeróbek broni palnej.** W przypadku stwierdzenia uszkodzenia niezwłocznie oddaj ją do naprawy w profesjonalnym warsztacie rusznikarskim.
21. **Zawsze korzystaj z obiektów strzeleckich posiadających aktualny atest.** Tylko na takich obiektach możesz bezpiecznie i zgodnie z prawem realizować szkolenie strzeleckie.

B Zasady udziału w szkoleniu strzeleckim.

1. Zapoznaj się z regulaminem obiektu strzeleckiego, z którego masz zamiar korzystać.
2. Podczas pobytu na strzelnicy przestrzegaj zasad bezpieczeństwa.
3. Bezpośrednio po przybyciu na strzelnicę zgłoś ten fakt instruktorowi. Następnie rozładuj broń palną – sprawdź gniazdo magazynka oraz komorę naboju. Strzał kontrolny oddaj w miejsce bezpieczne. Nie zapomnij o rozładowaniu magazynków i nie podłączaj ich do broni.
4. Policjanci przebywający na strzelnicy muszą być przepisowo umundurowani.
5. Policjanci pełniący służbę po cywilnemu przybywają na strzelnicę i strzelają w ubraniu cywilnym.
6. Podczas zajęć z użyciem chemicznych środków obezwładniających i amunicji z pociskami niepenetracyjnymi policjanci są w umundurowaniu ćwiczebnym ze środkami ochrony osobistej stosowanymi podczas działań przywracających naruszony porządek publiczny.
7. Wszystkie osoby przebywające na strzelnicy w trakcie zajęć traktowane są jako uczestnicy strzelania i zobowiązane są ściśle przestrzegać poleceń wydawanych przez prowadzącego strzelanie.
8. Poza linią ognia i miejscem przeznaczonym do treningu bezstrzałowego przebywający na terenie obiektów strzelnicy noszą broń rozładowaną z odłączonym magazynkiem – krótką w kaburze, długą w położeniu „na pas”.
9. W wypadku stwierdzenia rażącego naruszenia zasad bezpieczeństwa podczas strzelania prowadzący przerywa zajęcia, podejmuje działania zmierzające do przywrócenia stanu wyjściowego i zgłasza ten fakt właściwemu przełożonemu.
10. Trening bezstrzałowy prowadzony jest z magazynkami i bronią rozładowaną.
11. Trening bezstrzałowy na strzelnicy jest dozwolony wyłącznie w miejscu wyznaczonym przez prowadzącego strzelanie.
12. Trening złożonych elementów szkoleniowych z zastosowaniem amunicji ćwiczebnej, barwiącej i szkolno-treningowej odbywa się pod nadzorem uprawnionego instruktora.
13. Na strzelnicach zabrania się:
 - 1) Kierowania broni palnej w stronę ludzi.
 - 2) Układania palca na języku spustowym wcześniej, niż jest to potrzebne do oddania strzału.
 - 3) Oddawania strzałów po komendzie „Przerwij ogień!”.
 - 4) Oddawania większej liczby strzałów do poszczególnych celów, niż jest to określone warunkami strzelania.
 - 5) Rozpoczynania strzelania bez podania komendy określonej przez prowadzącego strzelanie.
 - 6) Opuszczania stanowiska strzeleckiego lub treningowego bez zgody prowadzącego strzelanie lub trening bezstrzałowy.

14. Zabrania się posiadania amunicji bojowej podczas:
 - 1) Treningu bezstrzałowego.
 - 2) Treningu strzeleckiego z wykorzystywaniem amunicji ćwiczebnej, barwiącej i szkolnej.
15. Zabrania się strzelać:
 - 1) z broni technicznie niesprawnej,
 - 2) amunicją:
 - a) niesprawną,
 - b) której użycie jest zabronione,
 - c) niezgodną z typem użytej broni,
 - 3) do obiektów i urządzeń niebędących celem,
 - 4) do zwierząt.

C Obowiązki strzelającego.

Do obowiązków strzelającego należy:

1. Bezwzględnie przestrzegać zasad bezpieczeństwa.
2. Wykonywać polecenia i komendy prowadzącego strzelanie.
3. Kierować broń jedynie w stronę kulochwytu.
4. Pokwitować odbiór amunicji.
5. Rozpocząć strzelanie na komendę określoną przez prowadzącego.
6. Po zakończeniu strzelania okazać broń do przejrzania i oddać strzał kontrolny w kierunku kulochwytu.
7. Samodzielnie, zgodnie z zasadami bezpieczeństwa, rozpoznać zacięcie broni i je usunąć, chyba że warunki strzelania stanowią inaczej.
8. Zgłosić zacięcie broni tylko w wypadku braku umiejętności jego rozpoznania i technik usunięcia.
9. Po komendzie „Przerwij ogień!”:
 - 1) natychmiast przerwać strzelanie,
 - 2) zdjąć palec z języka spustowego, ułożyć go wzdłuż zamka (szkieletu) broni,
 - 3) zabezpieczyć broń, jeżeli konstrukcja to umożliwia,
 - 4) przyjąć postawę bezpieczną określoną przez prowadzącego zajęcia.

D Sytuacje, w których strzelający natychmiast przerywa strzelanie.

1. Strzelanie przerywa się na komendę „Przerwij ogień!”.
2. Strzelający samodzielnie natychmiast przerywa strzelanie w sytuacjach:
 - 1) pojawienia się przed strzelającymi ludzi lub zwierząt,
 - 2) padania pocisków poza obręb kulochwytu,
 - 3) rykoszetowania pocisków,
 - 4) kontuzji strzelającego,
 - 5) powstania innego niebezpieczeństwa.
3. W sytuacji zagrożenia komendę „Przerwij ogień!” podaje uczestnik strzelania, który stwierdził niebezpieczeństwo.

E Zasady bezpieczeństwa obowiązujące podczas strzelania.

Podczas strzelania należy bezwzględnie przestrzegać zasad bezpieczeństwa, a w szczególności:

1. Strzelać tylko z broni technicznie sprawnej.
2. Po dołączeniu do broni załadowanego magazynka nie odkładać jej i nie przekazywać innemu strzelającemu. W razie potrzeby odłożenia lub przekazania broni sprawdzić, czy jest odłączony magazynek oraz rozładowana komora naboju i pozostawić zamek w tylnym położeniu (jeżeli konstrukcja broni to umożliwia).

3. Na linii ognia broń kierować w stronę kulochwyty, tarcz bądź przedmiotów określonych przez prowadzącego, a będących celem.
4. Układać palec na języku spustowym wyłącznie w chwili oddawania świadomego strzału do rozpoznanego i określonego warunkami strzelania celu.
5. Stale kontrolować położenie broni w trakcie wykonywania strzelania.
6. W strzelaniu zespołowym wzajemnie kontrolować swoje ustawienie.
7. Dobywać broń wyłącznie na stanowisku strzeleckim lub treningowym, na komendę określoną przez prowadzącego.
8. Wykonywać wszystkie czynności związane ze strzelaniem na wyraźne polecenie prowadzącego.

III. CZĘŚĆ KOŃCOWA.

1. Utrwalenie:

- 1) Zadać pytanie lub wskazać umiejętność.
- 2) Wywołać słuchacza do udzielenia odpowiedzi lub zaprezentowania umiejętności.
- 3) Wskazać na ewentualne błędy i określić sposób ich usunięcia.
- 4) Wy tłumaczyć zagadnienia niezrozumiałe.

2. Podsumowanie:

- 1) Omówić przebieg zajęć.
- 2) Wskazać na najistotniejsze treści lub umiejętności.
- 3) Określić stopień opanowania wiedzy lub umiejętności przez słuchaczy.
- 4) Wyróżnić najlepszych.
- 5) Wskazać na najczęściej popełniane błędy.
- 6) Zaakcentować przekonanie o konieczności znajomości, przestrzegania i stałego doskonalenia zasad bezpieczeństwa oraz bezpiecznego, sprawnego i skutecznego użytkowania broni palnej.
- 7) Zlecić zadania do samokształcenia.
- 8) Podać termin dyżuru dydaktycznego.
- 9) Podkreślić znaczenie celu etycznego, norm i wartości etyczno-moralnych oraz praw człowieka.

3. Czynności końcowe:

- 1) Określić temat, zagadnienie następnych zajęć.
- 2) Wskazać miejsce i termin realizacji następnych zajęć.
- 3) Zapytać, czy słuchacze:
 - a) zgłaszają niesprawność techniczną broni palnej,
 - b) posiadają amunicję,
 - c) zgłaszają kontuzję.
- 4) Przejrzeć broń palną/szkolną.
- 5) Ogłosić zakończenie zajęć.

Sporządził:
kom. Jan Kowalski

KONSPEKT DO PRZEPROWADZENIA ZAJĘĆ PRAKTYCZNYCH ZE SZKOLENIA STRZELECKIEGO – STRZELANIE

ZATWIERDZAM

Słupsk, dnia 07.01.2020 r.

KONSPEKT do przeprowadzenia zajęć ze szkolenia strzeleckiego z policjantami kursu specjalistycznego dla instruktorów strzelań policyjnych

TEMAT: Warsztatowa prezentacja zajęć szkoleniowych.

ZAGADNIENIE: strzelanie szybkie nr 12 z broni palnej krótkiej.

CZAS: 2 x 45 min.

METODA: pokaz, ćwiczenie.

MIEJSCE: obiekty Zakładu Wyszkożenia Strzeleckiego Szkoły Policji w Słupsku, według planu zajęć: strzelnica nr 7.

POMOCE I ŚRODKI DYDAKTYCZNE: karta rozchodu amunicji, lista wyników strzelania, broń szkolna, broń palna, amunicja szkolno-treningowa, amunicja bojowa, kabura, ładownica, ochronniki słuchu i wzroku, gwizdek, stoper, tarcze, zszywacz, zszywki.

CEL DYDAKTYCZNY:

Po zrealizowaniu zagadnienia słuchacz będzie znał charakterystykę strzelań szybkich.

Po zrealizowaniu zagadnienia słuchacz będzie umiał:

- a) przyjąć postawy wyjściowe,
- b) przyjąć postawy strzeleckie,
- c) zmienić postawy strzeleckie,
- d) wymienić magazynek,
- e) usunąć zacięcie broni palnej,
- f) wykonać czynności przed rozpoczęciem do dostrzelania,
- g) wykonać bezpiecznie, sprawnie i skutecznie strzelanie,
- h) wykonać czynności po zakończonym strzelaniu.

CEL ETYCZNY, NORMY I WARTOŚCI ETYCZNO-MORALNE ORAZ PRAWA CZŁOWIEKA:

Zaakcentować znaczenie znajomości i przestrzegania praw człowieka i podstawowych wolności, zasad etyki zawodowej policjanta oraz polityki i procedur antidyskryminacyjnych, antymobbingowych, a także działań antykorupcyjnych w Policji oraz możliwości skontaktowania się z Pełnomocnikiem Komendanta Szkoły Policji w Słupsku do spraw Ochrony Praw Człowieka.

Policjant powinien wykonywać czynności służbowe według najlepszej woli i wiedzy, z należytą uczciwością, rzetelnością, wykazując się odpowiedzialnością, odwagą i ofiarnością.

Policjant we wszystkich swoich działaniach ma obowiązek poszanowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka, w szczególności wyrażający się w respektowaniu prawa każdego człowieka do życia, zakazie inicjowania, stosowania lub tolerowania tortur bądź niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania.

Policjant podejmując decyzję o użyciu broni palnej lub zastosowaniu środków przymusu bezpośredniego, powinien zachować szczególną rozwagę i stale mieć na uwadze charakter tych środków.

LITERATURA:

akty prawne:

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji.

Ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 listopada 2014 r. w sprawie uzbrojenia Policji.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie warunków bezpieczeństwa i higieny służby w trakcie realizacji szkoleń w Policji.

Zarządzenie nr 805 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2003 r. w sprawie „Zasad etyki zawodowej policjanta”.

Zarządzenie nr 24 Komendanta Głównego Policji z dnia 21 lipca 2015 r. w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i użytkowania broni palnej przez policjantów (z późn. zm.).

Zarządzenie nr 53 Komendanta Głównego Policji z dnia 25 września 2018 r. w sprawie gospodarowania uzbrojeniem i sprzętem techniczno-bojowym w Policji.

Decyzja nr 713 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 grudnia 2005 r. w sprawie szkolenia strzeleckiego policjantów.

Decyzja nr 3 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 stycznia 2007 r. zmieniająca decyzję w sprawie szkolenia strzeleckiego policjantów.

Decyzja nr 173 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla instruktorów strzelań policyjnych

Decyzja nr 253 Komendanta Głównego Policji z dnia 20 lipca 2016 r. w sprawie ustalenia wzorów i typów uzbrojenia Policji (z późn. zm.).

Decyzja nr 32 Komendanta Szkoły Policji w Słupsku z dnia 27 lutego 2010 r. w sprawie regulaminu strzelnicy Szkoły Policji w Słupsku (z późn. zm.).

Decyzja nr 12 Komendanta Szkoły Policji w Słupsku z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie zasad prowadzenia dzienników szkolenia i konspektów w Szkole Policji w Słupsku (z późn. zm.).

instrukcje:

Instrukcje obsługi i użytkowania broni palnej: P-64, P-83, GLOCK, P-99 Walther.

Instrukcje obsługi i użytkowania pistoletów maszynowych.

Instrukcje obsługi i użytkowania strzelb gładkolufowych.

publikacje:

Ciechanowicz W., Pellowski L., Od Naganta do Czaka, Słupsk 1999.

Europejska konwencja praw człowieka i podstawowych wolności – 1950.

Jałoszyński K., Technika posługiwania się bronią, Legionowo 1999.

Jaśkowski H., Jaśkowski T., Górnicki S., Dane taktyczno-techniczne broni palnej i amunicji będącej na wyposażeniu Policji, Słupsk 1999.

Nawrotek J., Kazimierski F.E., Krótka broń palna, Toruń 2011.

O sobie – do siebie – do innych, poradnik dla wykładowcy, praca zbiorowa, Słupsk 2008.

Powszechna deklaracja praw człowieka – 1948.

Rybicki P., Salamonik P., *Podstawowe wiadomości o pistoletach będących na uzbrojeniu polskiej Policji*, Słupsk 2017.

Rybicki P., Salamonik P., *Podstawowe wiadomości o pistoletach maszynowych będących w uzbrojeniu polskiej Policji*, Słupsk 2011.

Rybicki P., Salamonik P., Szadzewicz S., Winnicki G., *Podstawowe zasady użytkowania broni palnej krótkiej*, Słupsk 2020.

Służyć i chronić – wskazówki do procesu kształtowania pożądanych postaw i zachowań w toku szkolenia zawodowego podstawowego – Komenda Główna Policji 2011.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA.

1. Czynności organizacyjne:

- 1) Przyjąć meldunek.
- 2) Zapytać, czy słuchacze:
 - a) ze względu na stan psychofizyczny mogą uczestniczyć w zajęciach,
 - b) posiadają broń palną,
 - c) posiadają amunicję,
 - d) zgłaszają niesprawność techniczną broni palnej.
- 3) Przejrzeć broń palną/szkolną.
- 4) Sprawdzić obecność.
- 5) Wypełnić dziennik szkolenia.
- 6) W miarę potrzeby wyznaczyć osoby funkcyjne i przeprowadzić z nimi instruktaż.
- 7) Sprawdzić:
 - a) amunicję,
 - b) łączność,
 - c) punkt medyczny,
 - d) czy strzelnica jest przygotowana do strzelania zgodnie z warunkami bezpieczeństwa i regulaminem obiektu.

2. Sprawdzenie wiadomości lub umiejętności:

- 1) Zadać pytanie lub wskazać umiejętność.
- 2) Wywołać słuchacza do udzielenia odpowiedzi lub zaprezentowania umiejętności.
- 3) Wystawić ocenę i ją uzasadnić.
- 4) Wskazać na ewentualne błędy i określić sposób ich usunięcia.

3. Nawiązanie i umotywowanie:

- 1) Nawiązać do poprzednich zajęć.
- 2) Odwołać się do przykładu z praktyki terenowej adekwatnego do realizowanej problematyki (opis zdarzenia, artykuł, pokaz multimedialny, film itp. dotyczący sytuacji użycia broni palnej odpowiadający strzelaniom szybkim).
- 3) Umotywować oraz uzasadnić słuchaczom znaczenie i potrzebę pogłębiania oraz doskonalenia wiedzy i umiejętności zawodowych.

4. Wprowadzenie:

- 1) Podać temat, zagadnienie.
- 2) Podać cel kształcenia.
- 3) Określić kryterium zaliczenia.
- 4) Przedstawić organizację i strukturę zajęć:
 - a) czas,
 - b) metody,
 - c) osoby realizujące,

- d) przebieg zajęć.
- 5) Podać literaturę.
- 6) Zaakcentować cel etyczny, normy i wartości etyczno-moralne oraz prawa człowieka.
- 7) Przypomnieć najważniejsze warunki bezpieczeństwa obowiązujące na strzelnicy. Wszystkie osoby przebywające na strzelnicy w trakcie są zajęć traktowane jako uczestnicy strzelania i zobowiązane są ściśle przestrzegać poleceń wydawanych przez prowadzącego strzelania. Poza linią ognia i miejscem przeznaczonym do treningu bezstrzałowego, przebywający na terenie obiektów strzelnicy, noszą broń rozładowaną z odłączonym magazynkiem – krótką w kaburze, długą w położeniu „na pas”.

Do obowiązków strzelającego należy:

1. Bezwzględnie przestrzegać zasad bezpieczeństwa.
2. Wykonywać polecenia i komendy prowadzącego strzelanie.
3. Kierować broń jedynie w stronę kulochwytu.
4. Pokwitować odbiór amunicji.
5. Rozpocząć strzelanie na komendę określoną przez prowadzącego.
6. Po zakończeniu strzelania okazać broń do przejrzania i oddać strzał kontrolny w kierunku kulochwytu.
7. Samodzielnie, zgodnie z zasadami bezpieczeństwa, rozpoznać zacięcie broni i je usunąć, chyba że warunki strzelania stanowią inaczej.
8. Zgłosić zacięcie broni tylko w wypadku braku umiejętności jego rozpoznania i technik usunięcia.
9. Po komendzie „Przerwij ogień!”:
 - a) natychmiast przerwać strzelanie,
 - b) zdjęć palec z języka spustowego, ułożyć go wzdłuż zamka (szkieletu) broni,
 - c) zabezpieczyć broń, jeżeli konstrukcja to umożliwia,
 - d) przyjąć postawę bezpieczną określoną przez prowadzącego zajęcia.

Po zakończeniu strzelania policjant ma obowiązek sprawdzić, trzymając broń w kierunku kulochwytu, czy w komorze nabojojowej i na donośniku magazynka nie znajduje się nabój.

Strzelający samodzielnie natychmiast przerywa strzelanie w sytuacjach:

- 1) pojawienia się przed strzelającymi ludzi lub zwierząt,
- 2) padania pocisków poza obręb kulochwytu,
- 3) rykoszetowania pocisków,
- 4) kontuzji strzelającego,
- 5) powstania innego niebezpieczeństwa.

W sytuacji zagrożenia komendę „Przerwij ogień!” podaje uczestnik strzelania, który stwierdził niebezpieczeństwo.

Podczas strzelania należy bezwzględnie przestrzegać zasad bezpieczeństwa, w szczególności:

1. Strzelać tylko z broni technicznie sprawnej.
2. Po dołączeniu do broni załadowanego magazynka nie odkładać jej i nie przekazywać innemu strzelającemu. W razie potrzeby odłożenia lub przekazania broni sprawdzić, czy jest odłączony magazynek oraz rozładowana komora nabojojowa, i pozostawić zamek w tylnym położeniu (jeżeli konstrukcja broni to umożliwia).
3. Na linii ognia broń kierować w stronę kulochwytu, tarcz bądź przedmiotów określonych przez prowadzącego, a będących celem.

4. Układać palec na języku spustowym wyłącznie w chwili oddawania świadomego strzału do rozpoznanego i określonego warunkami strzelania celu.
5. Stale kontrolować położenie broni w trakcie wykonywania strzelania.
6. W strzelaniu zespołowym wzajemnie kontrolować swoje ustawienie.
7. Dobywać broń wyłącznie na stanowisku strzeleckim lub treningowym, na komendę określoną przez prowadzącego.
8. Wykonywać wszystkie czynności związane ze strzelaniem na wyraźne polecenie prowadzącego.

Na strzelnicach zabrania się:

- 1) Kierowania broni palnej w stronę ludzi.
- 2) Układania palca na języku spustowym wcześniej, niż jest to potrzebne do oddania strzału.
- 3) Oddawania strzałów po komendzie „Przerwij ogień!”.
- 4) Oddawania większej liczby strzałów do poszczególnych celów, niż jest to określone warunkami strzelania.
- 5) Rozpoczynania strzelania bez podania komendy określonej przez prowadzącego strzelanie.
- 6) Opuszczania stanowiska strzeleckiego lub treningowego bez zgody prowadzącego strzelanie lub trening bezstrzałowy.

Zabrania się posiadania amunicji bojowej podczas:

- 1) Treningu bezstrzałowego.
- 2) Treningu strzeleckiego z wykorzystywaniem amunicji ćwiczebnej, barwiącej i szkolnej.

Zabrania się strzelać:

- 1) z broni technicznie niesprawnej,
- 2) amunicją:
 - a) niesprawną,
 - b) której użycie jest zabronione,
 - c) niezgodną z typem użytej broni,
- 3) do obiektów i urządzeń niebędących celem,
- 4) do zwierząt.

II. CZĘŚĆ ZASADNICZA.

1. Scharakteryzować strzelania szybkie.

Strzelania szybkie charakteryzują się określonym oraz krótkim czasem ich trwania. Można je prowadzić w warunkach ograniczonej widoczności, z oświetleniem celów za pomocą np. latarki, reflektorów pojazdów samochodowych.

2. Trening bezstrzałowy:

- 1) Przygotować strzelnicę pod kątem treningu bezstrzałowego.
- 2) Przeprowadzić rozgrzewkę ogólnorozwojową.
- 3) Przeprowadzić trening bezstrzałowy w formie i zakresie sprzyjającym uzyskaniu odpowiednich wyników.
- 4) Kształcić i doskonalić czynności:
 - a) przyjmowania postawy wyjściowej,
 - b) przyjmowania postawy strzeleckiej,
 - c) zmiany postawy strzeleckiej,
 - d) wymiany magazynka,
 - e) usuwania zacięcia broni palnej,
 - f) przed rozpoczęciem strzelania,
 - g) w czasie strzelania – wykonania bezpiecznego, sprawnego i skutecznego strzelania,
 - h) po zakończonym strzelaniu.

- 5) Dokonywać bieżącej kontroli i korekty wykonywanych ćwiczeń.
- 6) Sprawdzić poziom opanowania umiejętności.

Strukturę, przebieg i zakres treningu bezstrzałowego określa wykładowca prowadzący. Trening bezstrzałowy prowadzony jest z magazynkami i bronią rozładowaną. Trening bezstrzałowy na strzelnicy jest dozwolony wyłącznie w miejscu wyznaczonym przez prowadzącego strzelanie. Trening bezstrzałowy ma na celu:

- 1) wykształcenie u policjanta umiejętności gwarantujących bezpieczne i sprawne posługiwanie się bronią palną,
- 2) wypracowanie odpowiednich nawyków i reakcji ruchowych,
- 3) opanowanie czynności umożliwiających osiągnięcie precyzji strzału.

3. Przygotowanie do strzelania:

- 1) Przygotować oś do strzelania.
- 2) Sprawdzić, czy tarcze są odpowiednie do danego strzelania, czy zostały właściwie ustawione i zamocowane.
- 3) Omówić warunki i przebieg strzelania.

Warunki strzelania szybkiego nr 12 z broni palnej krótkiej:

cel	–	tarcza TS – 4
odległość	–	10 m
liczba naboji	–	8 szt. (z wymianą magazynka)
czas	–	20 sek.
postawa wyjściowa	–	z dłonią na chwycie broni w kaburze (wymiana magazynka w postawie klęczącej)
postawa strzelecka	–	stojąca i klęcząca
zaliczenie	–	minimum 5 trafień w pole punktowe tarczy

Przebieg strzelania:

Strzelania szybkie przeprowadza się w następujący sposób:

1. Na linii wyjściowej prowadzący strzelanie daje polecenie wydania amunicji. Amunicyjny wydaje strzelającym amunicję. Strzelający ładuje amunicję do magazynków i trzyma je w dłoni lub ładownicy. Broń bez magazynków znajduje się w kaburze.
2. Na komendę „Na linię ognia – marsz!” strzelający przechodzi na linię ognia i zajmuje stanowisko strzeleckie.
3. Na linii ognia prowadzący strzelanie podaje komendę: „Przygotować się do strzelania!”. Strzelający wykonuje czynności z bronią, zgodnie z warunkami strzelania, wyjmując z kabury pistolet, dołącza magazynek i odbezpiecza broń (w zależności od jej konstrukcji). Następnie przyjmuje postawę wyjściową i poprzez uniesienie wolnej ręki na wysokość głowy sygnalizuje gotowość do strzelania.
4. Prowadzący strzelanie, po upewnieniu się o gotowości strzelającego, podaje komendę „Ognia!”. Strzelający przeładowuje broń, wydaje okrzyk „Policja!” i rozpoczyna strzelanie.
5. Po zakończeniu strzelania policjant ma obowiązek sprawdzić, trzymając broń w kierunku kulochwyty, czy w komorze nabojoyej i na donośniku magazynka nie ma naboju.
6. Prowadzący strzelanie wydaje komendę „Rozładuj – do przejrzania broń!”. Strzelający wyjmując magazynek z chwytu pistoletu i okazuje broń (z zamkiem w tylnym położeniu) oraz magazynek (magazynki) donośnikiem do góry, do przejrzania. Prowadzący strzelanie przegląda broń i po upewnieniu się, że w komorze nabojoyej i magazynku (magazynkach) nie ma amunicji, stwierdza ten fakt słowem: „Przejrzałem” lub klepieniem w ramię. Po tym stwierdzeniu strzelający zwalnia zamek, oddaje strzał kontrolny w kie-

- runku kulochwytu, zabezpiecza pistolet (jeśli konstrukcja to umożliwia) i umieszcza go w kaburze, a magazynek (magazynek) w ładownicy.
7. Po upływie wyznaczonego czasu prowadzący podaje komendę „Przerwij ogień!”. Strzelający zdejmują palec z języka spustowego, układa go wzdłuż zamka, zabezpiecza broń, jeżeli konstrukcja to umożliwia, przyjmuje postawę bezpieczną określoną przez prowadzącego strzelanie. W wypadku oddania strzału po komendzie odlicza się trafienie lub przestrzelanie o najwyższej wartości.
 8. Jeżeli strzelający nie zdążył użyć w toku strzelania całości amunicji, rozładowuje broń i magazynek (magazynek) pod nadzorem prowadzącego strzelanie.
 9. Po przejrzaniu broni celem sprawdzenia wyników prowadzący strzelanie podaje komendę: „Do tarcz – marsz!”.
 - 4) Przypomnieć najważniejsze warunki bezpieczeństwa pod kątem realizacji strzelania:
 - a) Kierować broń jedynie w stronę kulochwytu.
 - b) Rozpocząć strzelanie na komendę określoną przez prowadzącego.
 - c) Po zakończeniu strzelania okazać broń do przejrzania i oddać strzał kontrolny w kierunku kulochwytu.
 - d) Samodzielnie, zgodnie z zasadami bezpieczeństwa, rozpoznać zacięcie broni i je usunąć, chyba że warunki strzelania stanowią inaczej.
 - e) Zgłosić zacięcie broni tylko w wypadku braku umiejętności jego rozpoznania i technik usunięcia.
 - f) Układać palec na języku spustowym wyłącznie w chwili oddawania świadomego strzału do rozpoznanego i określonego warunkami strzelania celu.
 - g) Stale kontrolować położenie broni w trakcie wykonywania strzelania.
 - h) W strzelaniu zespołowym wzajemnie kontrolować swoje ustawienie.
 - 5) Przeprowadzić pokaz strzelania.
 - 6) Podzielić uczestników na zmiany:
 - a) I – zmiana – strzelająca,
 - b) II – zmiana – przygotowująca się do strzelania,
 - c) III – zmiana – oczekująca.
 - 7) Za zmianę oczekującą odpowiedzialna jest osoba funkcyjna.
- 4. Przeprowadzenie strzelania:**
- 1) Przeprowadzić strzelanie – zgodnie z warunkami strzelań określonymi w przepisach prawnych dotyczących szkolenia strzeleckiego policjantów.
 - 2) Podawać komendy zgodnie z rodzajem realizowanego strzelania.
 - 3) Uwzględnić rotację zmian.
 - 4) Prowadzić nadzór nad bezpieczeństwem uczestników strzelania.
 - 5) Nadzorować prawidłowość przebiegu strzelań oraz zgodność zapisywanych wyników ze stanem faktycznym.
 - 6) Omówić uzyskany wynik strzelania.
 - 7) W miarę możliwości umożliwić strzelanie poprawkowe słuchaczom, którzy nie zaliczyli strzelania.

III. CZĘŚĆ KOŃCOWA.

1. Utrwalenie:

- 1) Zadać pytanie lub wskazać umiejętność.
- 2) Wywołać słuchacza do udzielenia odpowiedzi lub zaprezentowania umiejętności.
- 3) Wskazać na ewentualne błędy i określić sposób ich usunięcia.
- 4) Wy tłumaczyć zagadnienia niezrozumiałe.

2. Podsumowanie:

- 1) Omówić przebieg zajęć.
- 2) Wskazać na najistotniejsze treści lub umiejętności.
- 3) Określić stopień opanowania wiedzy lub umiejętności przez słuchaczy.
- 4) Odczytać wyniki.
- 5) Wyróżnić najlepszych.
- 6) Wskazać na najczęściej popełniane błędy.
- 7) Zaakcentować przekonanie o konieczności znajomości, przestrzegania i stałego doskonalenia zasad bezpieczeństwa oraz bezpiecznego, sprawnego i skutecznego użytkowania broni palnej.
- 8) Zlecić zadania do samokształcenia.
- 9) Podać termin dyżuru dydaktycznego.
- 10) Podkreślić znaczenie celu etycznego, norm i wartości etyczno-moralnych oraz praw człowieka.

3. Czynności końcowe:

- 1) Określić temat, zagadnienie następnych zajęć.
- 2) Wskazać miejsce i termin realizacji następnych zajęć.
- 3) Uporządkować strzelnicę.
- 4) Rozliczyć amunicję.
- 5) Zapytać, czy słuchacze:
 - a) zgłaszają niesprawność techniczną broni palnej,
 - b) posiadają amunicję,
 - c) zgłaszają kontuzję.
- 6) Przejrzeć broń palną/szkolną.
- 7) Wyczyścić broń palną.
- 8) Ogłosić zakończenie zajęć.

Sporządził:
kom. Jan Kowalski

7. Przepisy resortowe regulujące ocenianie

Do przepisów regulujących ocenianie, które mogą być przydatne w trakcie szkolenia strzeleckiego, należy:

1. *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji.*

W Policji prowadzi się szkolenie zawodowe podstawowe i doskonalenie zawodowe. Szkolenie zawodowe podstawowe prowadzi się dla policjantów według programu szkolenia zawodowego policjantów właściwego dla danego szkolenia, przygotowującego policjantów do wykonywania podstawowych zadań służbowych na stanowiskach, na których są wymagane kwalifikacje zawodowe podstawowe.

Z kolei celem doskonalenia zawodowego jest w szczególności nabywanie, aktualizowanie, rozszerzanie oraz pogłębianie wiedzy i umiejętności zawodowych policjanta, wymaganych przy wykonywaniu przez niego zadań i czynności służbowych, a także uzyskanie przez niego dodatkowych uprawnień, w tym uprawnień instruktorskich.

Doskonalenie policjantów organizowane jest jako:

- 1) doskonalenie centralne – prowadzone przez szkoły policyjne i WSPol. w formie kursów specjalistycznych na podstawie programu nauczania określonego przez komendanta głównego Policji lub innych niż kursy specjalistyczne przedsięwzięć na podstawie programu ustalonego przez komendanta szkoły policyjnej lub komendanta-rektora WSPol.,
- 2) doskonalenie lokalne – prowadzone przez jednostki organizacyjne Policji lub komórki organizacyjne tych jednostek na podstawie planu i programu tych zajęć opracowanego przez kierownika jednostki organizacyjnej Policji, a w Komendzie Głównej Policji – dyrektora biura lub równorzędnej komórki organizacyjnej. Prowadzi się w szczególności jako zajęcia prowadzone w celu utrzymania, a gdy jest to niezbędne – również podnoszenia sprawności fizycznej oraz umiejętności strzeleckich policjantów,
- 3) doskonalenie zewnętrzne – prowadzone przez podmioty pozapolicyjne po zidentyfikowaniu potrzeb, których zaspokojenie nie jest możliwe w ramach doskonalenia centralnego lub lokalnego.

W trakcie szkolenia i doskonalenia słuchacz podlega ocenie obejmującej przyswojenie wiedzy i opanowanie umiejętności określonych w obowiązującym programie. Stopień przyswojenia wiedzy i opanowania umiejętności sprawdza się przez ocenianie bieżące i okresowe.

Do określenia stopnia przyswojenia wiedzy i opanowania umiejętności stosuje się następujące oceny:

- 6 – wyróżniającą,
- 5 – bardzo dobrą,
- 4 – dobrą,
- 3 – poprawną,
- 2 – dopuszczającą,
- 1 – niedostateczną.

W przypadku gdy wystawiana ocena wynika z wielu ocen, wystawia się ocenę:

- 6 – wyróżniającą, jeżeli średnia arytmetyczna ocen wynosi od 5,51 do 6,00,
- 5 – bardzo dobrą, jeżeli średnia arytmetyczna ocen wynosi od 4,51 do 5,50,
- 4 – dobrą, jeżeli średnia arytmetyczna ocen wynosi od 3,51 do 4,50,
- 3 – poprawną, jeżeli średnia arytmetyczna ocen wynosi od 2,51 do 3,50,
- 2 – dopuszczającą, jeżeli średnia arytmetyczna ocen wynosi od 2,00 do 2,50,
- 1 – niedostateczną, jeżeli średnia arytmetyczna ocen wynosi poniżej 2,00.

Jeżeli wynika to z programu lub wymaga tego charakter przekazywanej wiedzy lub kształconych umiejętności, do oceny stopnia przyswojenia wiedzy lub opanowania umiejętności można zastosować dwustopniową skalę ocen z wpisem uogólnionym „zaliczono” („zal.”) albo „nie zaliczono” („nzal.”).

Ocena niedostateczna oraz wpis nie zaliczono (nzal.) jest oceną negatywną i oznacza brak postępów w nauce oraz niewykształcenie umiejętności, a w przypadku zaliczeń i egzaminów – ich niezdanie.

Ocenianie okresowe następuje po zakończeniu części szkolenia określonej w programie i prowadzi się w formie zaliczenia lub egzaminu, w zależności od treści będących przedmiotem szkolenia. Zaliczenia dokonuje nauczyciel policyjny prowadzący zajęcia objęte zaliczeniem, inny wyznaczony nauczyciel policyjny lub zespół nauczycieli policyjnych. Ocenę z zaliczenia wpisuje się do dziennika szkolenia.

2. *Decyzja nr 713 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 grudnia 2005 r. w sprawie szkolenia strzeleckiego policjantów.*

Strzelanie z broni palnej ocenia się w skali sześciostopniowej lub w formie zaliczenia.

Strzelania statyczne oceniane są w skali sześciostopniowej:

- 1 – niedostateczna,
- 2 – dopuszczająca,
- 3 – poprawna,
- 4 – dobra,
- 5 – bardzo dobra,
- 6 – wyróżniająca.

Pozostałe strzelania w formie zaliczenia: zaliczył lub nie zaliczył.

Warunkiem koniecznym otrzymania pozytywnej oceny jest m.in. uzyskanie określonego minimum trafień w pole punktowe tarczy. Za trafienie uważa się wyraźną przestrzelinę w tarczy. Przestrzelina musi być wynikiem trafienia bezpośredniego. W razie większej liczby trafień niż przewidują warunki strzelania, odlicza się przestrzelinę lub przestrzeliny umieszczone w polu punktowym tarczy. Jeżeli warunki strzelania określają limity punktowe, odrzuca się wówczas trafienie lub trafienia o najwyższej wartości. W strzelaniu ocenianym na punkty zalicza się przestrzelinę naruszającą pierścień pola punktowego. Jeżeli przestrzelina dotyka pierścienia (linii) o wyższej wartości, zalicza się wyższą wartość punktową. W strzelaniu do tarcz sylwetkowych jako trafienie zalicza się przestrzelinę, której pełny obrys znajduje się w polu punktowym celu. Jeżeli tarcza sylwetkowa ma wewnętrzne zróżnicowanie punktowe, to po spełnieniu powyższego warunku stosuje się zasady jak w strzelaniu ocenianym na punkty.

Oceniający strzelanie, podejmując decyzję o ocenie, nie bierze pod uwagę wyłącznie trafień, ale bezpieczeństwo, warunki strzelania oraz zasady taktyki i technik strzeleckich i ze względu na te elementy może obniżyć ocenę. Na obniżenie oceny lub niezaliczenie strzelania ma wpływ:

- 1) naruszenie warunków bezpieczeństwa,

- 2) nieprzestrzeganie warunków strzelania,
- 3) nieprawidłowe stosowanie zasad taktyki i technik strzeleckich.

8. Elementy składowe oceniania policjantów w szkoleniu strzeleckim

Ocenianie stanowi nierozłączną część procesu dydaktycznego⁸⁹. Według *Encyklopedii pedagogicznej XXI w.* „oceny są definicyjnymi wskaźnikami co najmniej dwu, pozostających ze sobą w relacji układów zmiennych: umiejętności i wiedzy słuchaczy oraz poziomu ich dostosowania do określonych wymagań”⁹⁰. Geoff Petty w *Nowoczesnym nauczaniu* podaje, że „ocena jest miarą rozległości i dogłębności w procesie nauczania – uczenia. Z jednej strony odpowiednio użyta ocena może inspirować, motywować i informować słuchacza o tym, co powinien poprawić. Z drugiej jednak strony może sprawić, że nauczyciel będzie ignorować to, co nie daje się łatwo zmierzyć”⁹¹.

„Ocena służy wielu celom. Umożliwia porównywanie wyników uczniów, pomaga w selekcji kandydatów do pracy lub na przyszłe kursy, świadczy o skuteczności nauczyciela i prowadzonych przez niego zajęć oraz wskazuje słuchaczom cele długoterminowe. Sprawdza, czy i w jakim stopniu nauczanie było skuteczne, oraz pozwala dowiedzieć się, co sprawia trudności i jak temu zaradzić”⁹².

Krzysztof Łaszkiewicz w *Bieżącym ocenianiu postępów w nauce* podaje, że „ocena szkolna jest najczęściej informacją o wyniku postępów w nauce wraz z komentarzem dotyczącym tego wyniku (informacją zwrotną). Bez szkolnej oceny motywacja do uczenia się jest znacznie niższa, a możliwość oddziaływania nauczyciela na słuchacza jest słabsza”⁹³.

Ocenianie policjantów w szkoleniu strzeleckim może przebiegać w kilku obszarach:

- a) formalno-organizacyjnym w zakresie:
 - przestrzegania zasad dotyczących dyscypliny zajęć szkoleniowych, umundurowania, uzbrojenia i elementów wyposażenia,

⁸⁹ *Ocenianie kształtujące*, Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, Warszawa 2006, s. 15.

⁹⁰ *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, t. 3, Warszawa 2004, s. 740.

⁹¹ G. Petty, *Nowoczesne nauczanie...*, dz. cyt., s. 433.

⁹² Tamże.

⁹³ K. Łaszkiewicz, *Bieżące ocenianie postępów w nauce*, Słupsk 2003, s. 8.

- b) doskonalenia indywidualnych umiejętności strzeleckich w zakresie:
 - przestrzegania zasad i warunków bezpieczeństwa,
 - poziomu opanowania czynności obsługi broni palnej,
 - poziomu opanowania technik strzeleckich,
 - poziomu stosowania elementów taktyki strzeleckiej,
 - poziomu skuteczności strzelania.

9. Dokumentowanie ocen w szkoleniu strzeleckim

Oceny w szkoleniu strzeleckim są dokumentowane w formie:

- a) podręcznego arkusza oceny wykonania strzelania, który jest opracowywany dla własnych potrzeb prowadzącego szkolenie strzeleckie i może być w dowolny sposób rozbudowywany i modyfikowany. Powinny się w nim znaleźć elementy, które podlegają ocenie i są ważne na danym etapie szkolenia, np. warunki bezpieczeństwa, elementy mające decydujący wpływ na celność i skuteczność strzelania, stosowanie taktyki i technik strzeleckich, przestrzeganie warunków i przebiegu strzelania,
- b) dziennika szkolenia, który prowadzi się dla szkolenia zawodowego podstawowego i doskonalenia zawodowego. Znajduje się w nim miejsce na dokonanie stosownych zapisów dotyczących np. terminu, obecności, liczby godzin, tematyki, miejsca, sposobu realizacji zajęć oraz ocen,
- c) arkusza szkoleniowego policjanta – arkusza szkolenia strzeleckiego policjanta, w którym znajdują się informacje o przebiegu szkolenia strzeleckiego. Arkusz ten zakłada się dla każdego policjanta. Jest on zakładany, wypełniany i przechowywany przez jednostkę organizacyjną Policji, w której policjant pełni służbę. Osoby odpowiedzialne za zakładanie, wypełnianie i przechowywanie arkusza wyznacza kierownik jednostki organizacyjnej Policji. W przypadku skierowania policjanta na szkolenie lub kurs, w trakcie którego realizowane jest szkolenie strzeleckie, komórka kadrowo-szkoleniowa jednostki organizacyjnej Policji, w której policjant pełni służbę, przesyła arkusz do jednostki szkoleniowej Policji realizującej szkolenie. W przypadku całkowitego wypełnienia jednej z części arkusza lub braku miejsca na poświadczenie ukończenia szkolenia lub doskonalenia zawodowego jednostka organizacyjna Policji zakłada kolejny egzemplarz arkusza lub dołącza wypełnioną kartę. W arkuszu szkolenia strzeleckiego policjanta znajdują się informacje o podstawowym szkoleniu strzeleckim, doskonaleniu zawodowym z zakresu obsługi i użycia broni palnej, np. pistoletu maszynowego, strzelby gładkolufowej, karabinka automatycznego, oraz uprawnienia strzeleckie, np. instruktor strzelań policyjnych, ponadto wyniki

egzaminów i sprawdzianów strzeleckich realizowanych podczas szkolenia i kursów w jednostkach szkoleniowych Policji, wyniki egzaminów i sprawdzianów oraz oceny ze strzelań programowych realizowanych w trakcie procesu doskonalenia zawodowego prowadzonego w jednostkach organizacyjnych Policji⁹⁴,

- d) charakterystyki policjanta w zakresie wyszkolenia strzeleckiego, która może być potrzebna np. w sytuacji wstępnego etapu weryfikacji i doboru kandydatów na kurs specjalistyczny dla instruktorów strzelań policyjnych.

⁹⁴ *Decyzja nr 713 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 grudnia 2005 r. w sprawie szkolenia oraz Decyzja nr 3 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 stycznia 2007 r. zmieniająca decyzję w sprawie szkolenia strzeleckiego policjantów (Dz.Urz. KGP Nr 2, poz. 5).*

PRZYKŁADOWO SPORZĄDZONY I WYPEŁNIONY PODRĘCZNY ARKUSZ OCENY WYKONANIA STRZELANIA

.....*Stupsk, dnia 1 marca 2014 r.*.....

PODRĘCZNY ARKUSZ OCENY STRZELAJACEGO

.....*Strzelanie dynamiczne nr 22, P-99 Walther, 9 x 19 Parabellum*.....

(rodzaj i numer strzelania, rodzaj broni palnej, amunicja)

L.p.	STOPIEŃ, NAZWISKO I IMIĘ	DOBIEG	ZATRZYMANIE	WYKORZYSTANIE OSŁON	POSTAWA STRZELECKA	PRZEŁADOWANIE	PRZEMIESZCZANIE SIĘ Z BRONIA PALNA	TAKTYKA STRZELECKA	WYMIANA MAGAZYNIKA	USUWANIE ZACIĘCIA	OKRZYK: POLICJA/AWARIA	WARUNKI I PRZEBIEG STRZELANIA	BEZPIECZEŃSTWO	CZAS	LICZBA TRAFIEŃ	OCENA	UWAGI
1.	<i>podinsp. Drzewny Przemysław</i>	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	55 s	3, 3, 3, 3	Zal.	<i>Mocne strony: - wykorzystanie osłon, - skuteczność strzelania. Słabe strony: - zatrzymanie.</i>
2.	<i>nadkom. Stupski Piotr</i>	+	-	+	+	+	+	-	+	-	+	+	+	60 s	3, 2, 3, 3	Zal.	<i>Mocne strony: - taktyka strzelecka. Słabe strony: - usuwanie zacięć.</i>
3.	<i>kom. Walczak Roman</i>	+	+	-	+	+	-	+	+	+	+	+	-	45 s	1, 0, 1, 1	Nzal.	<i>Mocne strony: - sprawność wykonania zadania. Słabe strony: - za daleko wychyła się zza osłony, - trzyma palec na języku spustowym, - brak skuteczności strzelania.</i>

PRZYKŁADOWO WYPEŁNIONY DZIENNIK SZKOLENIA ZAWODOWEGO PODSTAWOWEGO – CZĘŚĆ DOTYCZĄCA OCENIANIA

JM 09 – OCENY BIEŻĄCE						
JS: od 03 do 07						
1.	1/3 <i>Rybicki</i>	<i>Zal.</i>	<i>Nzal./Zal Salamonik</i>	<i>Nzal.</i>	3	<i>Zal.</i>
2.	4	<i>Zal.</i>	<i>Zal.</i>	<i>Zal.</i>	4	<i>Zal.</i>
3.	1	<i>Nzal.</i>	<i>Zal.</i>	<i>Zal.</i>	2	<i>Zal.</i>
4.	5	<i>Nzal/Zal. Rybicki</i>	<i>Zal.</i>	<i>Zal.</i>	1	<i>Nzal.</i>
5.	2	<i>Zal.</i>	<i>Zal.</i>	<i>Nzal./Zal Jagielski</i>	1/2 <i>Jagielski</i>	<i>Nzal./Zal. Jagielski</i>
Dodatkowe informacje	Symbol oceny <i>Ou</i>	Symbol oceny <i>C</i>	Symbol oceny <i>C</i>	Symbol oceny <i>C</i>	Symbol oceny <i>Ou</i>	Symbol oceny <i>C</i>
	<i>Bezpieczeństwo</i> Data 03.02.2014 JS 02-07 KPN 01 <i>Przemysław Rybicki</i> Czytelny podpis	<i>Strzelanie szybkie</i> Data 07.02.2014 JS 03 KPN 01 <i>Przemysław Rybicki</i> Czytelny podpis	<i>Strzelanie dynamiczne</i> Data 10.02.2014 JS 04 KPN 01 <i>Piotr Salamonik</i> Czytelny podpis	<i>Strzelanie sytuacyjne</i> Data 12.02.2014 JS 04 KPN 01 <i>Roman Jagielski</i> Czytelny podpis	<i>PM GLAUBERYT</i> Data 18.02.2014 JS 05 KPN 01 <i>Roman Jagielski</i> Czytelny podpis	<i>Strzelanie z PM</i> <i>GALUBERYT</i> Data 18.02.2014 JS 05 KPN 02 <i>Roman Jagielski</i> Czytelny podpis

L.p.	EGZAMIN				EGZAMIN POPRAWKOWY				EGZAMIN KOMISYJNY			
	OCENY			Ocena końcowa egzaminu (ocena okresowa)	OCENY			Ocena końcowa egzaminu (ocena okresowa)	OCENY			Ocena końcowa egzaminu (ocena okresowa)
	Test wiedzy	Test umiejętności zawodowych	Strzelanie		Test wiedzy	Test umiejętności zawodowych	Strzelanie		Test wiedzy	Test umiejętności zawodowych	Strzelanie	
1.	3	4	4	4								
2.	1	-	-	1	3	2	3	3				
3.	3	1	-	1	3	2	1	1	3	2	2	2
4.	4	5	5	5								
5.	3	4	5	4								
Potwierdzenie Komisji Egzaminacyjnej				Potwierdzenie Komisji Egzaminacyjnej				Potwierdzenie Komisji Egzaminacyjnej				
<i>podinsp. Przemysław Rybicki</i> <i>podinsp. Piotr Salamonik</i> 24.02.2014				<i>podinsp. Przemysław Rybicki</i> <i>podinsp. Piotr Salamonik</i> 27.02.2014				<i>kom. Roman Jagielski</i> <i>asp. Paweł Szczurko</i> 03.03.2014				

PRZYKŁADOWO WYPEŁNIONY ARKUSZ SZKOLENIA STRZELECKIEGO POLICJANTA

6	2	3	0	0	1
---	---	---	---	---	---

IDENTYFIKATOR

Data założenia arkusza

2	2	0	2	2	0	1	0
---	---	---	---	---	---	---	---

Dzień miesiąc rok

m.p.

ARKUSZ SZKOLENIA STRZELECKIEGO POLICJANTA

Nazwisko

imię

imię ojca

K	O	W	A	L	S	K	I	J	A	N											S	T	E	F	A	N
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	---	---	---	---	---

Data urodzenia

2	5	0	1	1	9	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---

Data przyjęcia do służby

1	5	0	2	2	0	1	0
---	---	---	---	---	---	---	---

SZKOLENIE PODSTAWOWE

Podstawy przyznawania broni palnej krótkiej

1. Zasady przyznawania i użytkowania broni palnej krótkiej.
2. Przepisy regulujące użycie broni palnej przez policjanta oraz środków przymusu bezpośredniego.
3. Zasady bezpiecznego posługiwania się bronią palną krotką i warunkami bezpieczeństwa podczas szkolenia.
4. Podstawy budowy i działania broni palnej krótkiej będącej w uzbrojeniu Policji.

W dniu **10 SIERPNIA 2010** r. **POST. JAN KOWALSKI** uczestnik szkolenia

stopień, imię i nazwisko

podstawowego

realizowanego w **SZKOLE POLICJI W SŁUPSKU** złożył egzamin z zakresu podstaw

jednostka szkoleniowa

przyznawania broni palnej krótkiej z wynikiem (oceną)

5	BARDZO DOBRA
---	---------------------

Skład komisji egzaminacyjnej

komórka organizacyjna

czytelne podpisy

1. **PODINSP. PRZEMYSŁAW RYBICKI** – ZWS
przewodniczący komisji

Przemysław Rybicki

2. **PODINSP. PIOTR SALAMONIK** – ZWS
członek komisji

Piotr Salamonik

**DOSKONALENIE ZAWODOWE Z ZAKRESU OBSŁUGI I UŻYCIA
BRONI PALNEJ**

Rodzaj/typ broni wzór/model	Data ukoń- czenia szkole- nia	Jednostka organizacyjna Policji prowadząca szkole- nie	Stopień, imię i nazwisko osoby uprawnionej	Podpis
<i>pistolet maszynowy Glauberyt</i>	<i>12.08.2010</i>	<i>Szkoła Policji w Słupsku</i>	<i>podinsp. Przemysław Rybicki</i>	<i>Rybicki</i>
<i>strzelba gładkolufowa Mossberg</i>	<i>12.08.2010</i>	<i>Szkoła Policji w Słupsku</i>	<i>podinsp. Przemysław Rybicki</i>	<i>Rybicki</i>

UPRAWNIENIA STRZELECKIE

Rodzaj/typ broni wzór/model	Uzyskane uprawnienia	Data	Numer ewi- dencyjny zaświadczenia	Jednostka szkoleniowa	Stopień, imię i nazwisko osoby uprawnionej	Podpis
-	<i>instruktor strzelań policyjnych</i>	<i>12.03. 2014</i>	<i>15/2014</i>	<i>Szkoła Policji w Słupsku</i>	<i>podinsp. Piotr Salamonik</i>	<i>Salamonik</i>

**SZKOLENIE STRZELECKIE W JEDNOSTKACH SZKOLENIOWYCH POLICJI
W TRAKCIE SZKOLEŃ ZAWODOWYCH I KURSÓW DOSKONALENIA
ZAWODOWEGO**

L.p.	Rodzaj i numer strzelania	Rodzaj broni	Ocena /słownie	Data	Nazwa jednostki szkoleniowej	Stopień, imię i nazwisko osoby uprawnionej	Podpis
1.	<i>strzelanie szybkie nr 12</i>	<i>P-99 Walther</i>	<i>zal.</i>	<i>01.10.2012</i>	<i>Szkoła Policji w Słupsku</i>	<i>podinsp. Przemysław Rybicki</i>	<i>Rybicki</i>
2.	<i>strzelanie dynamiczne nr 22</i>	<i>P-99 Walther</i>	<i>zal.</i>	<i>03.10.2012</i>	<i>Szkoła Policji w Słupsku</i>	<i>podinsp. Piotr Salamonik</i>	<i>Salamonik</i>
3.	<i>strzelanie sytuacyjne nr 25</i>	<i>P-99 Walther</i>	<i>zal.</i>	<i>08.10.2012</i>	<i>Szkoła Policji w Słupsku</i>	<i>kom. Roman Jagielski</i>	<i>Jagielski</i>
4.	<i>strzelanie z pistoletu maszynowego nr 4</i>	<i>Gluberyt</i>	<i>zal.</i>	<i>10.10.2012</i>	<i>Szkoła Policji w Słupsku</i>	<i>podinsp. Piotr Salamonik</i>	<i>Salamonik</i>

DOSKONALENIE STRZELECKIE W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POLICJI

L.p.	Rodzaj i numer strzelania	Rodzaj broni	Ocena /słownie/	Data	Jednostka organizacyjna Policji	Stopień, imię i nazwisko osoby uprawnionej	Podpis
1.	<i>strzelanie szybkie nr 10</i>	<i>P-99 Walther</i>	<i>zal.</i>	<i>01.10.2010</i>	<i>KMP w Słupsku</i>	<i>podinsp. Przemysław Rybicki</i>	<i>Rybicki</i>
2.	<i>strzelanie dynamiczne nr 17</i>	<i>P-99 Walther</i>	<i>zal.</i>	<i>05.09.2011</i>	<i>KMP w Słupsku</i>	<i>podinsp. Piotr Salamonik</i>	<i>Salamonik</i>
3.	<i>strzelanie sytuacyjne nr 27</i>	<i>P-99 Walther</i>	<i>zal.</i>	<i>08.11.2012</i>	<i>KMP w Słupsku</i>	<i>kom. Roman Jagielski</i>	<i>Jagielski</i>
4.	<i>strzelanie szybkie nr 10</i>	<i>P-99 Walther</i>	<i>zal.</i>	<i>01.08.2013</i>	<i>KMP w Słupsku</i>	<i>podinsp. Przemysław Rybicki</i>	<i>Rybicki</i>
5.	<i>strzelanie ze strzelby gładkolufowej nr 1</i>	<i>Mossberg</i>	<i>zal.</i>	<i>08.11.2013</i>	<i>KMP w Słupsku</i>	<i>kom. Roman Jagielski</i>	<i>Jagielski</i>

PRZYKŁADOWA CHARAKTERYSTYKA POLICJANTA W ZAKRESIE WYSZKOLENIA STRZELECKIEGO⁹⁵

Kom. Roman Walczak służbę w Policji rozpoczął w dniu 15 lutego 1999 r. Obecnie pełni służbę na stanowisku eksperta w Wydziale Prewencji w Komendzie Miejskiej Policji w Słupsku.

Systematycznie bierze udział w doskonaleniu zawodowym lokalnym w celu utrzymania i podnoszenia wiedzy i umiejętności strzeleckich. Strzelania wykonuje na bardzo dobrym poziomie. Otrzymuje najwyższe noty w zakresie przestrzegania zasad bezpieczeństwa, obsługi broni palnej, taktyki i techniki strzeleckiej. Zawsze aktywnie bierze udział w treningu bezstrzałowym. Sumiennie, dokładnie i starannie wykonuje wszystkie ćwiczenia. Sam występuje z inicjatywą pomocy. Stara się przekazywać wiedzę i umiejętności innym policjantom dotyczące zasad bezpieczeństwa obowiązujących w trakcie zajęć ze szkolenia strzeleckiego. Jest wzorem dla innych uczestników szkoleń w zakresie elementów mających decydujący wpływ na celność i skuteczność strzelania. Potrafi zastosować posiadaną wiedzę w praktyce strzeleckiej. W strzelaniach sytuacyjnych szybko i samodzielnie podejmuje trafne decyzje. Cechuje go bardzo duża odporność na emocje. Jest wytrwały w dążeniu do celu. Pasjonują go trudne zadania strzeleckie. Nie zraża się napotkanymi przeciwnościami. Wzorowo dba o broń palną. Jest zdyscyplinowany i obowiązkowy. Pasję strzelecką potrafi przekazać innym członkom zespołu. Dobrze wpływa na atmosferę pracy, na jej efektywność i na jakość stosunków międzyludzkich. Jasno i logicznie precyzuje swoje wypowiedzi i polecenia. Dysponuje gruntowną wiedzą w zakresie broni palnej znajdującej się w uzbrojeniu polskiej Policji. Doskonała efektywność uczenia się. Bierze udział w zawodach strzeleckich o zasięgu nie tylko lokalnym, ale krajowym i międzynarodowym, odnosząc liczne sukcesy. W 2013 r. zdobył złoty medal w mistrzostwach Policji w strzelaniu.

Uważam za zasadne wszczęcie wobec kom. Romana Walczaka procedury wstępnego etapu weryfikacji i doboru dla kandydatów na kurs specjalistyczny dla instruktorów strzelań policyjnych, który odbędzie się 4 marca 2014 r. w Komendzie Miejskiej Policji w Słupsku.

10. Sytuacje wymagające od instruktora opisowej oceny uczestnika szkolenia w postaci notatki służbowej

Podczas realizacji zajęć ze szkolenia strzeleckiego może dojść do sytuacji wymagających od instruktora opisowej oceny uczestnika szkolenia w postaci notatki służbowej. W trosce o bezpieczeństwo uczestników szkoleń strzeleckich należy ze szczególną uwagą opisać okoliczności:

- 1) rażącego naruszenia zasad bezpieczeństwa przez uczestnika szkolenia, np. oddanie strzału niekontrolowanego, oddanie strzału kontrolnego w miejsce niebezpieczne, kierowanie broni palnej w stronę ludzi, trzymanie palca na

⁹⁵ W sporządzeniu przykładowej charakterystyki policjanta wykorzystano materiały zawarte w opracowaniu: M. Werwicki, *Ocena funkcjonariuszy Policji – materiał pomocniczy do sporządzania charakterystyki i opinii służbowych policjantów*, Słupsk 1999.

języku spustowym w chwili nieoddawania świadomego strzału, rozpoczęcie strzelania bez podania komendy określonej przez prowadzącego zajęcia, strzelania do obiektów i urządzeń nie będących celem, noszenie broni palnej załadowanej lub z podłączonym magazynkiem poza strefą strzelania, przebywanie w strefie treningu bezstrzałowego z bronią palną nierozładowaną, posiadanie amunicji bojowej podczas treningu bezstrzałowego lub treningu strzeleckiego z wykorzystaniem amunicji ćwiczebnej, barwiącej i szkolno-treningowej, nieprzestrzeganie warunków i przebiegu strzelania, opuszczanie stanowiska strzeleckiego lub treningowego bez zgody prowadzącego strzelanie lub trening bezstrzałowy⁹⁶.

Należy pamiętać, że w wypadku stwierdzenia rażącego naruszenia zasad bezpieczeństwa podczas strzelania prowadzący przerywa zajęcia, podejmuje działania zmierzające do przywrócenia stanu wyjściowego i zgłasza ten fakt właściwemu przełożonemu⁹⁷,

- 2) powtarzającego się przejawu braku zdyscyplinowania uczestnika szkolenia, np. niewykonanie poleceń i komend prowadzącego strzelanie, uczestniczenie w szkoleniu w nieprzepisowym umundurowaniu⁹⁸,
- 3) powtarzającego się przypadku niesprawnego działania broni (zacięć lub blokowania) oraz awarii broni, np. strzelania z broni technicznie niesprawnej⁹⁹,
- 4) stwierdzenia faktu użytkowania w służbie przeterminowanej amunicji lub amunicji niesprawnej, której użycie jest zabronione, niezgodnej z typem użytej broni palnej¹⁰⁰. Amunicję do broni palnej wydaną użytkownikom jako wyposażenie do broni palnej wymienia się na amunicję w kategorii I co najmniej raz na 12 miesięcy. Dopuszcza się wymianę amunicji, na amunicję tego samego rodzaju, w trakcie zajęć z wyszkolenia strzeleckiego¹⁰¹,
- 5) innych sytuacji mających istotny wpływ na bezpieczeństwo i skuteczność użytkowania broni palnej przez policjanta w służbie, np. pozostawianie broni palnej bez nadzoru, przekazywanie, udostępnianie broni palnej osobie nieuprawnionej, stwierdzenie dokonania przeróbek lub napraw broni palnej oraz amunicji we własnym zakresie¹⁰², strzelania do zwierząt¹⁰³.

⁹⁶ *Decyzja nr 713 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 grudnia 2005 r. w sprawie szkolenia...*, dz. cyt.

⁹⁷ Tamże.

⁹⁸ Tamże.

⁹⁹ Tamże.

¹⁰⁰ Tamże.

¹⁰¹ *Zarządzenie nr 53 Komendanta Głównego Policji z dnia 25 września 2018 r. w sprawie gospodarowania uzbrojeniem i sprzętem techniczno-bojowym w Policji* (Dz.Urz., poz. 101).

¹⁰² *Zarządzenie nr 24 Komendanta Głównego Policji z dnia 21 lipca 2015 r. w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i użytkowania broni palnej przez policjantów* (Dz.Urz. KGP, poz. 57 z późn. zm.).

¹⁰³ *Decyzja nr 713 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 grudnia 2005 r. w sprawie szkolenia...*, dz. cyt.

Bibliografia

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r., poz. 360).

Ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 2418).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji (Dz.U. Nr 126, poz. 877 z późn. zm.).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 listopada 2014 r. w sprawie uzbrojenia Policji (Dz.U. z 2014 r., poz. 1738).

Zarządzenie nr 805 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2003 r. w sprawie zasad etyki zawodowej policjanta (Dz.Urz. KGP z 2004 r. Nr 1, poz. 3).

Zarządzenie nr 24 Komendanta Głównego Policji z dnia 21 lipca 2015 r. w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i użytkowania broni palnej przez policjantów (Dz.Urz. KGP, poz. 57 z późn. zm.).

Zarządzenie nr 53 Komendanta Głównego Policji z dnia 25 września 2018 r. w sprawie gospodarowania uzbrojeniem i sprzętem techniczno-bojowym w Policji (Dz.Urz., poz. 101).

Decyzja nr 713 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 grudnia 2005 r. w sprawie szkolenia strzeleckiego policjantów (Dz.Urz. KGP z 2006 r. Nr 3, poz. 9).

Decyzja nr 3 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 stycznia 2007 r. zmieniająca decyzję w sprawie szkolenia strzeleckiego policjantów (Dz.Urz. KGP Nr 2, poz. 5).

Decyzja nr 173 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla instruktorów strzelań policyjnych.

Decyzja nr 32 Komendanta Szkoły Policji w Słupsku z dnia 27 lutego 2010 r. w sprawie regulaminu strzelnicy Szkoły Policji w Słupsku (z późn. zm.).

Decyzja nr 12 Komendanta Szkoły Policji w Słupsku z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie zasad prowadzenia dzienników szkolenia i konspektów w Szkole Policji w Słupsku (z późn. zm.).

Decyzja nr 253 Komendanta Głównego Policji z dnia 20 lipca 2016 r. w sprawie ustalenia wzorów i typów uzbrojenia Policji (Dz.Urz. KGP, poz. 49 z późn. zm.).

Bereźnicki F., *Dydaktyka kształcenia ogólnego*, Kraków 2001.

Bereźnicki F., *Podstawy dydaktyki*, Kraków 2007.

Bernacka D., *Od słowa do działania*, Warszawa 2001.

- Encyklopedia pedagogiczna XXI w.*, t. 3, Warszawa 2004.
- Gołębniak B.D., *Nauczanie i uczenie się w klasie*, [w:] Kwieciński Z., Śliwierski B. (red.), *Pedagogika*, t. 2, Warszawa 2004.
- Kupisiewicz Cz., *Dydaktyka*, Kraków 2012.
- Kupisiewicz Cz., *Dydaktyka ogólna*, Warszawa 2000.
- Kupisiewicz Cz., *Podstawy dydaktyki ogólnej*, Warszawa 1996.
- Kupisiewicz Cz., Kupisiewicz M., *Słownik pedagogiczny*, Warszawa 2009.
- Łaskiewicz K., *Bieżące ocenianie postępów w nauce*, Słupsk 2003.
- Majchrowicz W.St., Tucholski M., Werwicki M., *Poradnik wykładowcy*, Słupsk 2000.
- Ocenianie kształtujące*, Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, Warszawa 2006.
- Okoń W., *Nowy słownik pedagogiczny*, Warszawa 2004.
- Okoń W., *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Warszawa 1996.
- Petty G., *Nowoczesne nauczanie. Praktyczne wskazówki i techniki dla nauczycieli, wykładowców i szkoleniowców*, Sopot 2010.
- Pólturzycki J., *Dydaktyka dla nauczycieli*, Toruń 1999.
- Rybicki P., Salamonik P., *Podstawowe wiadomości o pistoletach będących w uzbrojeniu polskiej Policji*, Słupsk 2017.
- Rybicki P., Salamonik P., *Podstawowe wiadomości o pistoletach maszynowych będących w uzbrojeniu polskiej Policji*, Słupsk 2011.
- Rybicki P., Salamonik P., Szadzewicz S., Winnicki G., *Podstawowe zasady użytkowania broni palnej krótkiej*, Słupsk 2020.
- Siachowicz L., Szymański E., *Dylematy refleksyjnego nauczyciela. Budowa lekcji (wybrane zagadnienia przygotowania się do lekcji)*, Legionowo 2001.
- Szewczuk W., *Psychologia w służbie życia*, Warszawa 1982.
- Werwicki M., *Ocena funkcjonariuszy Policji – materiał pomocniczy do sporządzania charakterystyki i opinii służbowych policjantów*, Słupsk 1999.
- Służyć i chronić – wskazówki do procesu kształtowania pożądanych postaw i zachowań w toku szkolenia zawodowego podstawowego*, Komenda Główna Policji 2011.
- „Przegląd Prewencyjny” nr 1/2009 (1).
- „Przegląd Prewencyjny” nr 1/2010 (2).
- „Przegląd Prewencyjny” nr 1/2011 (3).
- „Przegląd Prewencyjny” nr 1/2012 (5).
- www.slupsk.szkolapolicji.gov.pl